

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

TREŚĆ NUMERU.

Ustawy samorządowe—*A. B.*

Prawne uregulowanie zagadnienia rzek
jako dróg wodnych—*d-r Krustan.*

Racjonalny system zwalczania jaglicy—
J. Stamierowski.

Dookoła spraw samorządowych.

Samorząd u obcych.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego

Z życia samorządu. Komunikaty.

Gmina wiejska i miejska:

a) Z gospodarki miejskiej w Krynicy
Zdroju—*J. W.*

b) Kurs dla rachmistrzów i kierowników
kas gminnych w Częstochowie.

b) Z gmin.

Wiadomości gospodarcze.

Poradnik Samorządowy.

Komunikat Zrzeszenia Samorządów
Powiatowych.

Wydawnictwa nadesłane.

Ogłoszenia.

Warszawa, 26 Czerwca 1927 r.

Cena numeru 1 złoty.

Magistrat miasta Wielunia
wojew. łódzkie

ogłasza

KONKURS

na budowę w Wieluniu rzeźni miejskiej z chłodnią; plany i kosztorysy słupe można oglądać w biurze Magistratu.

Oferty składać można z prawem eksploatacji na kilka lat.

Wieluń, dnia 13, czerwca 1927 roku.

Burmistrz m. Wielunia
K. Oraczewski.

Magistrat m. Lubomla

ogłasza

KONKURS

na stanowisko miejskiego lekarza weterynarii.

Do posady przywiązane są pobory w/g gr. IX z 15% dodatkiem komunalnym.

Wymagane warunki: a) obywatelstwo Polskie, b) nieprzekraczalny wiek 40 lat i c) dyplom z ukończenia studiów weterynaryjnych.

Pożądana praktyka weterynaryjna w Samorządzie.

Oferty wraz z uwierzytelnionymi odpisami świadectw i włanoręcznie napisanym życiorysem —składać należy w Biurze Magistratu m. Lubomla do dnia 20-go Lipca rb

Posada do objęcia z dniem 1-go Sierpnia rb.

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

Luboml, dn. 22/VI 1927 roku.

L. dz. 3040.

Burmistrz miasta Lubomla
(—) *M. Zakrzewski.*

Magistrat miasta Włocławka

ogłasza

KONKURS

na stanowisko architekta miejskiego będącego równocześnie kierownikiem Wydziału Technicznego, z wynagrodzeniem wg. VI grupy uposażenia urzędników państwowych wraz z 15% dodatkiem komunalnym.

Wybrany przez Magistrat kandydat zostanie zaangażowany na próbę 3 miesięcy, poczem może nastąpić zawarcie umowy służbowej.

Kandydaci reflektujący na objęcie wyżej wymienionego stanowiska zechcą nadesłać swe oferty z odpisami świadectw zakładów naukowych, oraz zaświadczeń stwierdzających ich dotychczasową pracę fachową, wraz z krótkim życiorysem do Magistratu m. Włocławka w terminie do 10 lipca 1927 roku.

Włocławek, dnia 22 czerwca 1927 r.

Prezydent:
(—) *St. Pachnowski*

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Grodzieńskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko dyrektora kasy.

Od kandydatów jest wymagane wykształcenie przemysłowo-handlowe, 5-letnia praktyka w bankach lub w innych instytucjach pokrewnych i gruntowna znajomość kooperacji.

Uposażenie służbowe według VII kategorii płac urzędników państwowych z dodatkiem komunalnym 25%.

Oferty należy składać Zarządowi Kasy, pod adresem: Grodno, Wydział Powiatowy Sejmiku.

Termin składnia ofert do dnia 15 lipca 1927 roku.

Do oferty winny być załączone: włanoręcznie napisany życiorys, oraz odpisy świadectw szkolnych dotychczasowej pracy, oraz referencje osób i instytucji.

Przewodniczący Zarządu Kasy
(—) *W. Dowiatt.*

czas. 13458/9/26

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. N 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU” —
WARSZAWA, LESZCZYŃSKA 6.
TELEFON 301-93.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA — ŚTO-KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 131-92 i 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—200 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILU-
STROWANE I W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 85 proc.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADESŁANE BEZ PODANIA
WYMIARU. DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, pos. Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Wacław Gajewski,
Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK IX.

WARSZAWA, 26-go CZERWCA 1927 R.

Nr. 26

Ustawy samorządowe

Komisja Administracyjna Sejmu zakończyła obrady nad ustawami samorządowymi. Oceniając krytycznie opracowane projekty ustaw, dojdziemy jednak do wniosku, że są one poważnym rozwinięciem dotychczasowych wyników w tym zakresie tak Sejmu Ustawodawczego jak i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Projekty poprzednie zostały pogłębione, ściślej i wszechstronnie opracowane.

I jakkolwiek dalekie są one od ideału, nie mniej są postępem w kierunku ścisłego sformułowania prawa samorządowego.

Możliwość ich uchwalenia jest w dalszym ciągu pod znakiem zapytania. Zdają sobie z tego sprawę stronnictwa polityczne. Zdecydują się tylko wtedy na forsowanie w Sejmie i Senacie ustaw, jeżeli będą miały pewność, że nie będą one w ostry sposób zwalczane przez stronnictwa polskie.

W przeciwnym razie projekty Komisji Administracyjnej staną się materiałem dla pracy w tym zakresie Rządu i przyszłego Sejmu.

Wątpliwość uchwalenia powiększa przeciwne w stosunku do projektów Komisji stanowisko Rządu. Tak poważne ustawy, decydujące o najdonioślejszych zagadnieniach życia państwowego, nie powinny być terenem walki pomiędzy władzą wykonawczą a ustawodawczą. Nieodzowne jest w tym zakresie porozumienie, zwłaszcza, że władza wykonawcza ma możność w okresie rozwiązania Sejmu lub wygaśnięcia kadencji wprowadzenia ustaw samorządowych lub poczynienia zmian. Przeworsowanie więc wbrew rządowi tych czy innych zasad może być więc bezcelowe. Zwłaszcza, że niewiadomo, jaki będzie nowy skład Sejmu i czy walkę na tym terenie z Rządem podejmie.

Przyjęte w projektach zasady nasuwały wiele krytycznych uwag, czy to z jednej czy z drugiej strony. Pomijając ordynację wyborczą, która była terenem najostrzejszej walki, sama konstrukcja organizacyjna nasuwała wiele wątpliwości. Dość wymienić trudny do rozgraniczenia podział zakresu działania na własny i zlecony, okreś-

lenie członkostwa gminnego i t. p., które w życiu dają tyle kłopotów i ułatwiają niejednokrotnie władzom administracyjnym krępowanie samorządu.

Tego rodzaju budzących wątpliwości znajdujemy wiele. Nie będziemy ich tu jednak cytować, gdyż niejednokrotnie były w piśmie naszym podnoszone. Zwrócimy tylko jeszcze na jedno uwagę.

Słusznym w zasadzie jest dążenie do jednolitych ustaw w Polsce i usuwanie tym sposobem różnic dzielnicowych, wytworzonych przez zaborców. W dążeniu tym jednakże musi być zachowana rozumna miara. Nie można dla zasady jednolitości obniżać życia kulturalnego czy gospodarczego. Niestety nasi ustawodawcy nie zawsze się z tym liczą. W ustawach jednolitych krzywdzą często poszczególne dzielnice, mające różnorodne potrzeby, stosunki i doświadczenia. Wybitnym tego przykładem jest ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Chociaż zachowała ona pewne odrębności dzielnicowe, jednakże jednolita zasada opodatkowania różnorodnie odbiła się w poszczególnych dzielnicach. Dla Małopolski ustawa ta była nawet pewnym postępem, a dla innych dzielnic poważnym zahamowaniem w pracy. To samo jest i w projektach ustaw samorządowych, opracowanych przez Komisję Administracyjną. Zasadą przewodzącą pracy twórców, była jednolitość ustaw samorządowych. I chociaż w pewnych dziedzinach zmuszeni zostali do odstępstwa, od tej zasady, (samorząd gromadzki, wybory do gmin wiejskich, kadencja burmistrzów i t. d.), to jednak jednolitość jest dominująca nad wszystkimi innymi zagadnieniami życia.

Sądzę, że zasada ta jest zadaleko posunięta. Będzie ona niewątpliwie paraliżować dzielnice bardziej pod względem samorządowym rozwinięte. A taka przymusowa jednolitość ma skutek raczej odwrotny niż sobie twórcy życzą. Zamiast większego zespolenia ludności z państwem widzimy raczej dążność do odseparowywania się, która

222 173/1516

powodowana jest rozgoryczeniem i niechęcią ludności do władz państwowych.

Jak ostrożnie są pod tym względem inne państwa mamy przykład na Prusach. Obowiązują tam od lat kilkadziesiąt różne ustawy samorządowe, w poszczególnych prowincjach, co nie przeszkadzało im w osiągnięciu nadzwyczajnej jednolitości państwowej i narodowej.

Na zakończenie jeszcze jedna uwaga. Opracowane obecnie ustawy samorządowe przedstawiają poważny materiał historyczny. Świadczą, jak znaczne różnice zaszły w poglądach w tej dziedzinie, tak na prawicy, jak i lewicy. Aby się o tym przekonać, dość porównać tekst projektu

ustawy o gminie wiejskiej uchwalony przez Komisję Administracyjną Sejmu Ustawodawczego i obecnego. Projekt Komisji Administracyjnej Sejmu Ustawodawczego, którego referentem był poseł Bojanowski, zbudowany był na zasadach bardzo demokratycznych. Obecny projekt pomimo kompromisu prawicy sejmowej z lewicą znacznie od tych zasad odbiega. Przesunięto w nim granicę wieku dla prawa wyborczego czynnego z 21 do 24 lat, uczyniono ustępstwo z zasady pięcioprzymiotnikowego prawa wyborczego, wprowadzono ograniczenia językowe i t. d.

A. B.

Prawne uregulowanie zagadnienia rzek jako dróg wodnych

Ustawa z 9 lipca 1919 r. o budowie kanałów żeglownych, tudzież regulacji rzek żeglownych i spławnych różniła:

- 1) regulację i kanalizację rzek żeglownych,
- 2) budowę kanałów żeglownych,
- 3) budowę zbiorników wodnych dla zasilania kanałów i rzek żeglownych, tudzież innych urządzeń pomocniczych, jako to: przystani, elewatorów i dróg dojazdowych,
- 4) regulację rzek granicznych dla zabezpieczenia terytorjum Państwa,
- 5) regulację rzek spławnych, stanowiących wspólną sieć wodną z kanałami i rzekami żeglownymi.

Budowle wymienione pod 1 — 4 miały być wykonywane wyłącznie na koszt Skarbu Państwa, natomiast regulacja rzek spławnych miała być wykonywaną kosztem Państwa i samorządu wojewódzkiego.

Ustawa z dnia 26 października 1921 r. o popieraniu publicznych przedsiębiorstw meljoracyjnych, normuje również sprawę regulacji i obwałowania rzek i potoków, jednak nie dla celu żeglugi i spławu, ale dla celów ochrony gruntów od zrywania i wylewów. Wspomniana ustawa, ma zastosowanie tylko do przedsiębiorstw, podejmowanych przez województwa, powiaty, gminy, wsie i spółki wodne. Nie odnosi się ona do przedsiębiorstw regulacji rzek żeglownych, kanałów żeglownych i rzek granicznych, które według wymienionej ustawy z 9 lipca 1919 r. wykonywane być miały tylko kosztem Skarbu Państwa.

Ustawa wodna z dnia 19 września 1922 r. w rozdziale II. określiła kto jest powołany do przeprowadzenia regulacji wód i ubezpieczania brzegów. Prawo to mają w myśl § 102 ustawy wodnej:

- 1) na wodach żeglownych i granicznych—Państwo.
- 2) na wodach spławnych i potokach górskich Państwo, samorządy wojewódzkie i spółki wodne,
- 3) na innych wodach publicznych—Państwo, spółki wodne lub inne korporacje prawa publicznego.

Ustawy wojewódzkie mogą powierzyć przeprowadzenie regulacji i stojącego z nią w związku ubezpieczenia brzegów związkom samorządowym.

Ustawa wodna, jak z powyższego wynika, rozgrani-

czała kompetencję przedmiotową i podmiotową w zakresie regulacji rzek. Ustawa wodna nie nałożyła obowiązku prowadzenia robót regulacyjnych przez wspomniane czynniki, lecz dała im prawo prowadzenia robót regulacyjnych. Wyjątek w tym względzie zachodzi odnośnie do związków samorządowych o tyle że mogą one być zniewolone do prowadzenia regulacji wód i ubezpieczenia brzegów w drodze ustawy wojewódzkiej.

Pewne zmiany w rozgraniczeniu roli czynników, powołanych w myśl wspomnianych ustaw, a mianowicie ustawy z dnia 9 lipca 1919 r., o budowie kanałów żeglownych, tudzież regulacji rzek żeglownych i spławnych i ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r., wprowadziła ustawa z dnia 31 lipca 1924 r., zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 9 lipca 1919 r. o budowie kanałów żeglownych i regulacji rzek żeglownych i spławnych. Tą ustawą wyłączone zostały z postanowień wspomnianej ustawy z dnia 9 lipca 1919 r. rzeki spławne. Wskutek tego ustawa, z dnia 9 lipca 1919 r. o budowie kanałów żeglownych i regulacji rzek żeglownych, zmieniona i uzupełniona ustawą z dnia 31 lipca 1924 r., dotyczy tylko regulacji rzek żeglownych, a nie spławnych.

O regulacji rzek spławnych, niema szczegółowych przepisów, poza wzmiankowanymi przepisami ustawy wodnej i ustawy o popieraniu publicznych przedsiębiorstw meljoracyjnych, Wspomniana ustawa z dnia 31 lipca 1924 r. wprowadziła poza tem tą dalszą zmianę, że regulacja rzek dla żeglugi, budowa kanałów żeglownych przeprowadzoną ma być nie tylko, jak dotąd, wyłącznie przez Państwo i kosztem Państwa, lecz także z udziałem stron zainteresowanych, a także przez same przedsiębiorstwa prywatne na podstawie koncesji, udzielonej przez Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

Obecnie jak się dowiadujemy Ministerstwo Robót Publicznych chcąc wypełnić lukę, jaka istnieje w ustawodawstwie odnośnie do regulacji rzek spławnych, opracowało projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o regulacji rzek spławnych.

Projektowane rozporządzenie zawiera:

- 1) ustawowe określenie rzek spławnych i organów

powołanych do prowadzenia regulacji rzek spławnych i utrzymywania wzniesionych w związku z nią budowli wodnych;

- 2) rozdział kosztów robót regulacyjnych;
- 3) postanowienia o funduszach regulacji;
- 4) postanowienia o specjalnych kierownictwach dla wykonywania i utrzymywania robót regulacyjnych.

Rozporządzenie to ma obowiązywać na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem Śląska.

O ile chodzi o rolę związków samorządowych w sprawach regulacji rzek spławnych, to projekt idzie w tym względzie po linii, wyznaczonej przez ustawę wodną z dnia 19 września 1922 r. Powołuje bowiem do wykonywania robót regulacyjnych na rzekach spławnych obok Państwa, samorządy wojewódzkie. Roboty regulacyjne na rzekach spławnych prowadzone być mają wspólnym kosztem Państwa, samorządów wojewódzkich i przymusowych spółek wodnych, których członkowie przyczyniać się winni do ponoszenia kosztów w miarę osiągniętych korzyści. Udział Państwa w zależności od interesu, jaki regulacja przedstawia dla Państwa wynosi do 60% kosztów przy regulacjach komunikacyjnych, a do 50% kosztów przy regulacjach meljoracyjnych. Resztę kosztów ponosić będą samorządy wojewódzkie i zainteresowani (spółki wodne), przyczem udział tych ostatnich nie może przerosnąć 20% kosztów.

O przystąpieniu samorządów wojewódzkich do regulacji decydują one same, a inicjatywa związania przedsiębiorstwa regulacyjnego należy bądźto do Państwa, bądźto do samorządów wojewódzkich. Do czasu utworzenia samorządów wojewódzkich sprawy regulacji rzek spławnych załatwiane będą w województwach zachodnich przez wojewódzkie związki komunalne (krajowe związki komunalne), w województwach południowych przez Tymczasowy Wydział Samorządowy we Lwowie, a na obszarze reszty województw przez wojewodów. Wojewodowie zasięgać mają w sprawach o przystąpieniu do regulacji opinij rad wojewódzkich względnie sejmików powiatowych (rad miejskich). Koszty regulacji rzek spławnych na obszarze b. zaboru rosyjskiego aż do czasu utworzenia samorządu wojewódzkiego pokrywane będą przez powiatowe związki komunalne i miasta wydzielone a to z dochodów, przewidzianych w art. 22 i 23 ustawy o finansach komunalnych (10% z najwyższego dozwolonego obciążenia gruntów i budynków oraz przemysłu i handlu podatkami komunalnymi).

Przepisy prawne dotyczące regulacji rzek wskazują na brak systematycznego ujęcia zagadnienia regulacji rzek. Sprawę regulacji rzek normują różne ustawy i to w różny sposób i tak: osobne posiadamy przepisy o regulacji rzek dla celów ochrony gruntów od zrywania i wylewów, a obecnie znowu osobnie projektuje się przepisy prawne o regulacji rzek spławnych.

Poza przedmiotową różnorodnością przepisów prawnych o regulacji rzek, trzeba stwierdzić, że dotychczasowe przepisy w niedostateczny sposób regulują zagadnienie regulacji rzek, o ile chodzi o rzeki jako drogi wodne.

Prawne uregulowanie zagadnienia regulacji rzek nastąpić powinno w płaszczyźnie przeznaczenia regulacji. Regulacja w celu uczynienia rzeki sposobnej do żeglugi wzgl. spławu jest zadaniem nierównie bardziej skomplikowanym pod względem technicznym i finansowym, niż regulacja rzeki tylko dla zabezpieczenia brzegów od zrywania i wylewów. Prawne uregulowanie rzek żeglownych i spławnych powinno nastąpić w jednej ustawie. Niema bowiem żadnej racji odrębnego traktowania pod względem prawnym sprawy regulacji rzek żeglownych i osobnego regulacji rzek spławnych. Jedynym uregulowanie rzeczowej sprawy jest tem więcej możliwe, że ustawodawstwo polskie zeszło już z poprzednio zajętego stanowiska; iż regulacja rzek żeglownych przeprowadzoną ma być wyłącznie przez Państwo i dopuszcza możliwość przeprowadzenia regulacji rzek żeglownych także z udziałem stron zainteresowanych (samorządy), a także przez przedsiębiorstwa prywatne (ustawa z dnia 31 lipca 1924 r.).

Ze względu na doniosłość regulacji rzek dla gospodarczego wyzyskania możliwości dróg wodnych, sprawa regulacji rzek żeglownych i spławnych nie powinna być pozostawiona doraźnemu traktowaniu przez podmioty uprawnione (Państwo, samorządy, przedsiębiorstwa prywatne), lecz powinien być opracowany plan regulacji sieci dróg wodnych dla całego Państwa i prawem przewidziana możliwość pociągania w pewnych przypadkach nawet w drodze przymusu uprawnionych do prowadzenia robót regulacyjnych i do pokrycia kosztów regulacji.

W nowym prawnym uregulowaniu zagadnienia regulacji rzek należałoby także ściślej określić kompetencję władz w zakresie zwierzchniego nadzoru w sprawach budowy i regulacji dróg wodnych.

Dr. Krustan.

Racjonalny system zwalczania jaglicy

Dla należytego ujęcia sprawy, wskazanej w nagłówku, należy sobie uświadomić, jakie są drogi przenoszenia zarazków jaglicy. Zarazki, znajdują się w wydzielinach chorych powiek. Z powodu małej żywotności zarazków po za środowiskiem, w którym się rozwijają, unoszący się w powietrzu pył nie zawiera czynnych zarazków jaglicy. Wątpliwe jest również przenoszenie zarazków przez wodę inaczej jak w wypadku, gdyby bezpośrednio po chorym umył się zdrowy w tej samej wodzie. Przenoszenie zarazków odbywa się głównie w dro-

dze zetknięcia z rękami chorego, który trze oczy palcami pod wpływem uczucia pieczenia czy swędzenia, dalej z jego odzieniem, o które ręce ociera, a przede wszystkim przez wspólnie używany ręcznik czy szmatę. Już wspólna miednica nie jest groźną, gdyż wylanie wody po umyciu i opłukaniu miednicy daje 99% szans usunięcia zarazków.

Gdy się w jakiejś okolicy podejmuje walkę z jaglicą, często utartym szlakiem prowadzi ją się w drodze leczenia szpitalnego, jakkolwiek jaglica nie wymaga ani

pozostawiania chorego w łóżku, ani ciągłej kontroli czy kilkakrotnych w ciągu jednego dnia zabiegów.

W okolicach, objętych jaglicą, ilość chorych w jednej gminie niejednokrotnie dochodzi do kilkuset. Żaden zakład specjalny, żaden szpital powiatowy nie jest w stanie pomieścić takich ilości chorych. Praktykuje się przede wszystkim zabieranie chorych do szpitala partjami, a wtedy inni chorzy z tejże okolicy czekają na swoją kolejkę; zaraz nie przestaje się rozpowszechniać i walka z jaglicą ze słabym wynikiem może trwać lata całe.

Chcę podać przykład innego, jak sądzę, jedynie racjonalnego systemu tej walki. W Wolbromiu, małej osadzie pow. Olkuskiego, lekarz szkolny stwierdził około 30 przypadków jaglicy wśród uczniów szkół powszechnych. Domyślając się znacznie większej ilości chorych poza szkołami, Wydział Powiatowy Sejmiku Olkuskiego zorganizował następującą akcję: 2 miejscowi lekarze, zaczynając od dzieci szkolnych, przeprowadzili oględziny oczu wszystkich domowników, a nawet wszystkich mieszkańców domów, gdzie zamieszkują chore dzieci szkolne, następnie na podstawie wywiadów i zgłoszeń przeprowadzono także oględziny i w innych domach. Aby nadać walce charakter masowy i radykalny, postanowiono wszystkich chorych na jaglicę, zapalenie powiek i zapalenie spojówek ocznych, niezależnie od stopnia ich zamożności, leczycь zupełnie bezpłatnie.

Po przeprowadzeniu ogólnej rejestracji, przy której pouczono ludność o sposobach wystrzegania się zarażenia, chorzy przychodzą dla potrzebnych zabiegów do lekarzy.

Akcja rozpoczęta została w lutym r. b. i objęła Wolbrom i wsie w promieniu 5 — 6 klm.; w ciągu 4 tygodni

ilość leczonych przekroczyła 250 osób, z czego przeszło 170 wypadków niewątpliwie stwierdzonej jaglicy; a już obecnie w maju lekarze przewidują likwidację całej akcji w danej okolicy w ciągu najbliższych 2 miesięcy.

Koszt całej akcji nie przekracza 500 zł. miesięcznie.

Nie zachodzi tu także potrzeba sprowadzania okulisty; doświadczony lekarz prowincjonalny w zupełności podoła zadaniu. Wreszcie zależnie od miejscowych warunków można uważać za wskazane kilka dojazdów okulisty w pierwszym stadium akcji.

Poważne trudności zachodzą w tych wypadkach, gdy chodzi o miejscowości odległe od siedziby lekarza; ale te trudności nie powinny skłaniać do zastąpienia celowego systemu akcji niecelowym: musi się znaleźć środki na to, aby lekarz czy 2 lekarze poświęcili jakieś 2 — 3 dni z rzędu na to, aby w danej okolicy przeprowadzić dokładne oględziny masowe i rejestrację, a dalszą akcję można poprowadzić dwojako: gdzie jest możliwość po temu, sprowadzić naprawdę odpowiednią siłę pomocniczą lub też wyrobić sobie taką siłę pomoc., rozpoczynając w danym pow. akcję w okolicy siedziby lekarza, a następnie w odleglejszych punktach prowadzić akcję przy pomocy takiej siły pomocniczej pod kontrolą dojeżdżającego raz na tydzień lekarza; gdzie takiej możliwości zupełnie niema, należy po wstępnej kontroli i rejestracji zorganizować dojazdy lekarza 2 razy w tygodniu na kilka godzin za każdym razem dla dokonywania potrzebnych zabiegów. Akcja potrwa znacznie dłużej, ale cel swój osiągnie, podczas gdy leczenie szpitalne partjami celu nie osiąga.

Bardzo ważną rolę przypisuję wstępnej i końcowej rejestracji w drodze masowych oględzin oraz bezpłatności całej akcji.

J. Stamirowski.

Dookoła spraw samorządowych

USTAWY SAMORZĄDOWE W SEJMOWEJ KOMISJI ADMINISTRACYJNEJ.

Dn. 20 i 21 czerwca r. b. Sejmowa Komisja Administracyjna obradowała nad ustawami ustrojowymi: samorządu powiatowego i miejskiego. Przebieg obrad był następujący:

W pierwszym dniu obrad dokończono trzeciego czytania ustawy o powiatowych związkach komunalnych, przegłosowując niezgodnione dotychczas artykuły, które w imieniu specjalnej podkomisji referował poseł Kozłowski (Zw. Lud.-Narod.). Na wstępie obrad przedstawiciele mniejszości narodowych, oświadczyli, że podtrzymują swe poprzednie stanowisko i ze względów na nieuwzględnienie w projektach szeregu ich postulatów — udziału w pracach Komisji brać nie będą; w konsekwencji czego salę obrad opuścili. Poseł Kozłowski, referując wniosek podkomisji, przedewszystkiem omówił nowy projekt redakcji przepisów, dotyczących biernego prawa wyborczego do Wydziału Powiatowego. Tekst poprzedni zmieniono w tem kierunku, że zezwolono członkom rad gmin wiejskich i miejskich w powiecie na piastowanie stanowiska członka Wydziału Powiatowego. Osoby, które nie mają prawa po wyborze przyjęcia mandatu ze względu na swe zajęcie, jak np.: urzędnicy powiatowego związku komunalnego — winni w ciągu 8 dni zadeklarować czy

mandat przyjmują czy też nie. Ponadto w związku ze składem Wydziału Powiatowego komisja uchwaliła nowy przepis, zezwalający władzy nadzorczej na przeciąg 2-letniej kadencji mianować, poza 6 członkami z wyboru, jeszcze 2 członków wydziału powiatowego i w ten sposób wznowić swój wpływ na pracę Wydziału Powiat. Niezależnie od tego władza nadzorcza będzie miała prawo założyć u motywowany sprzeciw przy wyborze członków Wydziału Powiat. Od decyzji Wojewody w tym względzie przysługiwać będzie odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Poza tym szeregiem przepisów, dotyczących Wydziału Powiatowego, komisja uchwaliła ostatecznie całość przepisów, dotyczących ordynacji wyborczej do rad powiatowych, a w szczególności: podział powiatu na okręgi celem dokonania wyborów, winien być w ten sposób uskuteczniiony, aby: 1) okręgi wyborcze gmin wiejskich w miarę możliwości tworzyły jedną nieprzerwaną terytorjalną całość; 2) na terytorjach powiatowych związków komunalnych pod względem narodowościowym mieszanych tworzone były okręgi przynajmniej 2 mandatowe; 3) aby gminy miejskie, nieposiadające wystarczającej liczby ludności do utworzenia okręgu, tylko w wypadku wyjątkowej konieczności były łączone w jeden okręg wyborczy z gminami wiejskimi. Ponadto uchwaliła jeszcze Komisja pare

drobniejszych poprawek, odkładając głosowanie nad całością ustawy powiatowej do następnego posiedzenia.

W dn. 21 czerwca 1921 r. Komisja rozpoczęła swe prace, od uchwalenia w całości projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych (ordynacja wyborcza jest włączona do danej ustawy) i w ten sposób, wobec uchwalenia poprzednio ustawy o gminie wiejskiej, całość ustaw o samorządzie ziemskim została już w 3-im czytaniu przez Komisję przyjęta. Wobec tego poseł Jaworowski (P.P.S.) zreferował wnioski podkomisji specjalnej w sprawie zmian tekstu niektórych, jeszcze nieuchwalonych artykułów, ustawy miejskiej.

Pierwszym zagadnieniem była sprawa podziału gmin miejskich na kategorie ze względu na to, jakiej mają podlegać władzy nadzorczej. Ostatecznie ustalono je w sposób następujący: 1) kategoria — m. st. Warszawa, które tworzy samodzielny okręg wojewódzki dla celów administracji państwowej i samorządowej i podlega bezpośrednio Ministrowi Spraw Wewnętrznych; 2) kategoria — to miasta, dla których władzą nadzorczą jest również Minister Spraw Wewnętrznych, a które tworzą samodzielne okręgi powiatowe dla administracji państwowej i samorządowej, miast tych ma być siedem: Lwów, Kraków, Wilno, Lublin, Łódź, Poznań, Bydgoszcz; 3) kategoria — to miasta również na prawach samodzielnych powiatów, lecz których władzą jest Wydział Wojewódzki; miast tej kategorii jest 18-cie: Białystok, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gniezno, Kalisz, Kielce, Piotrków, Płock, Przemysł, Radom, Siedlce, Sosnowiec, Grudziądz, Inowrocław, Stanisławów, Tarnopol, Toruń i Włocławek; 4) kategoria, to miasta niewydzielone z powiatowych związków komunalnych, lecz których władzą nadzorczą jest Wydział Wojewódzki, należą do tej kategorii miasta a) liczące ponad 20.000 mieszkańców, a położone w 4 województwach wschodnich b. zaboru rosyjskiego i 3-ch b. zaboru austriackiego; w pozostałych województwach wszystkie miasta ponad 15.000 ludności, b) wszystkie miasta położone na terenie Województw Poznańskiego i Pomorskiego, c) wszystkie uzdrowiska. 5) kategoria, dla której władzą nadzorczą jest wydział powiatowy — są wszystkie pozostałe miasta, niewymienione w poprzednich kategoriach.

Drugim tematem była sprawa nadania 10 największym miastom prawa rządzenia się odrębnymi statutami. W powyższej sprawie uchwalono wykaz zawierający znaczną liczbę artykułów, obejmujących zasadnicze zagadnienia o ustroju gminy miejskiej, których statuty nie mogą zmieniać. Statut może być nadany miastu mocą bądź ustawy sejmowej, bądź rozporządzenia Prezydenta Rzplitej, na wniosek zainteresowanej Rady Miejskiej, a w braku takiego wniosku — na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych.

W zakresie organizacji magistratu komisja uchwaliła, aby na terenie b. zaboru pruskiego prezydent i vice-prezydenci mogli być kwalifikowaną większością rady wybierani na podwójną kadencję t. j. na lat 10. Poza to we wszystkich miastach na całym terenie Rzplitej burmistrz i jego zastępcy mogą mieć stałe uposażenie, a ławnicy tylko w trzech pierwszych kategoriach miast, a w pozostałych pełnią swe obowiązki honorowo, pobierając wyłącznie diety.

W dziale dotyczącym władzy nadzorczej ściśle spre-

cyzowano wypadki, w których władza nadzorcza może rozwiązać Radę Miejską, aby w ten sposób umożliwić w tych sprawach składanie skarg do Najw. Trybunału Administracyjnego. Władzą Nadzorczą będzie nie Wydział Wojewódzki, lecz Wojewoda i Minister Spraw Wewnętrznych.

Na tem zakończono prace komisji nad ustawą miejską i przyjęto ją w całości w trzecim czytaniu, kończąc w ten sposób prace nad całokształtem ustaw ustrojowych samorządu terytorjalnego.

WYBORY DO SEJMIKÓW WOJEWÓDZKICH POZNAŃSKIEGO I POMORSKIEGO.

(Kr.). W związku z ustawą z dnia 14 marca 1927 r. o zmianie rozporządzenia Ministra b. dz. pruskiej z dnia 12 sierpnia 1921 r. o wyborach do sejmików wojewódzkich i zaszłych w międzyczasie zmian w podziale administracyjnym województw poznańskiego i pomorskiego, spowodowanych zniesieniem powiatu Witkowskiego w województwie poznańskim i stworzeniu powiatu morskiego w województwie pomorskim, opracowało Ministerstwo Spr. Wewnętrznych projekt rozporządzenia Rady Ministrów o ustaleniu liczby członków sejmików wojewódzkich poznańskiego i pomorskiego, jaką wybrać mają sejmiki powiat.: gnieźnieński wiejski i sejmik powiatu morskiego. Projekt rozporządzenia, nie zmieniając ogólnej liczby członków sejmików wojewódzkich poznańskiego i pomorskiego, określa rozdział członków sejmików wojewódzkich na wspomniane powiaty w następujący sposób:

Sejmik powiatu gnieźnieńskiego wiejskiego, ze względu że zwiększony obszar tego powiatu przez włączenie do niego przeważającego obszaru dotychczasowego powiatu Witkowskiego, wybierać będzie zamiast jednego członka do sejmiku wojewódzkiego poznańskiego — dwóch członków. Sejmik nowoutworzonego powiatu morskiego wybierać będzie 2 członków do sejmiku wojewódzkiego pomorskiego. Poza to w związku ze zmianami, jakie wprowadziła w organizacji sejmików wojewódzkich wspomniana ustawa z dnia 14 marca 1927 r., opracowało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nowy regulamin dla dokonania wyborów do sejmików wojewódzkich i wydziałów wojewódzkich w województwach poznańskim i pomorskim oraz dwa projekty rozporządzeń Rady Ministrów o rozwiązaniu sejmików wojewódzkich poznańskiego i pomorskiego.

Jak wiadomo rozporządzenie Ministra b. dz. pruskiej z dnia 12 sierpnia 1921 o wyborach do sejmików wojewódzkich nie określiło czasu trwania tych sejmików, wskutek tego sejmiki te wybrane jeszcze w r. 1922 dotychczas urzędują. Ustawa z dnia 14 marca 1924 r. określiła kadencję sejmików wojewódzkich na 4 lata. Ponieważ obecne sejmiki wojewódzkie urzędują już dłużej niż okres 4 letni, będą one po uchwaleniu i ogłoszeniu wspomnianych rozporządzeń Rady Ministrów rozwiązane oraz będą zarządzone nowe wybory do sejmików wojewódzkich.

ZARZĄDZENIE WYBORÓW DO SEJMIKÓW POWIATOWYCH.

(P.). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w bieżącym tygodniu skierowało do wszystkich wojewodów na terenie b. zaboru rosyjskiego zarządzenie w sprawie wyborów do sejmików powiatowych. Na terenie województw wschodnich, na którym to terenie nie obowiązuje ustawa

z dn. 30 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, p. 225) o przedłużeniu kadencji organów związków komunalnych. Zarządzone zostały wybory do wszystkich sejmików powiatowych. Zarządzenie to obejmuje sejmiki, których upłynęła 3letnia kadencja i dotyczy 6 sejmików powiatowych z terenu Województwa Wileńskiego, 7 — z Województwa Nowogródzkiego, 10 — z Województwa Poleskiego i 9 z Województwa Wołyńskiego, oraz powiatu Wołkowyskiego i Grodzieńskiego wojew. Białostockiego. Termin wyborów ma ustalić wojewoda, w każdym razie ma to nastąpić niezwłocznie po uprawnieniu się wyborów do gmin wiejskich i miejskich. Dotychczasowe sejmiki (o

ile nie są zdekompletowane przez rozwiązanie rad gminnych i miejskich) oraz wydziały powiatowe urzędują nadal aż do czasu wyboru nowych.

Odnosnie zaś sejmików powiatowych z terenu b. Królestwa Kongresowego. Wojewodowie zostali wezwani do przedłożenia wniosków w sprawie nowych wyborów do sejmików powiatowych, a to kierując się potrzebą odnowienia wszystkich reprezentacji komunalnych i biorąc pod uwagę w indywidualnych wypadkach stopień zdekompletowania sejmików z powodu zarządzonych wyborów do rad gminnych i miejskich. Wnioski w powyższych sprawach mają być przedłożone możliwie najspieszniej.

Samorząd u obcych

PROJEKT UTWORZENIA PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU DLA POTANIENIA POŻYCZEK MELJORACYJNYCH W NIEMCZECH.

(F. B.). Zeitschrift für Selbstverwaltung Nr. 2 z dn. 15. IV. 1927 r. zamieszcza wiadomość o projekcie utworzenia państwowego funduszu dla potanienia pożyczek meljoracyjnych. Polska, będąca w przeważającej części krajem rolniczym, powinna być swój oprzeć przede wszystkim na rolnictwie. Z tego też względu kwestja meljoracyj rolnych nabiera pierwszorzędnej wagi.

Związek niemieckich spółdzielni dla uprawy roli w Berlinie, biorąc pod uwagę znaczenie meljoracyj rolnych dla rolnictwa, bilansu handlowego i rynku pracy, zajął się skrupulatnie zbadaniem sprawy sfinansowania meljoracji. Związek ten przyszedł do przekonania, że intensywność uprawy roli — mimo udzielania długoterminowych kredytów — nie może nastąpić w takim stopniu, jakby się tego należało spodziewać, gdyż stopa procentowa jest za wysoka. Dlatego też zdaniem związku akcja potanienia kredytów meljoracyjnych jest konieczna i w tym celu przedstawia następujący projekt:

1) Stworzenie państwowego funduszu dla potanienia pożyczek meljoracyjnych.

2) Zarządzanie funduszem należy do ministerstwa aprowizacji Rzeszy Niemieckiej lub do niemieckiej spółki akcyjnej dla uprawy roli.

3) Do kredytów meljoracyjnych dodaje się jednorazowe dodatki w ten sposób, że biorący pożyczkę musi oprocentować pożyczkę wraz z dodatkiem na 4% rocznie. Kredytu udzielają instytucje kredytowe o charakterze publiczno-prawnym oraz kraje i związki komunalne. Należy również uwzględnić kredyty meljoracyjne, udzielane na uciążliwych warunkach w latach ostatnich.

4) Wysokość dodatku określa się w procentach, a ustala ją zależnie od stanu rynku pieniężnego minister aprowizacji Rzeszy Niemieckiej w porozumieniu z ministrem skarbu Rzeszy.

5) Fundusz ten należy tak uposażyć, żeby wysokość jego pozwalała na udzielanie w ciągu roku 300 milionów marek niem. na cele meljoracyjne. (Zatem dodatek winien wynosić 50 milionów marek rocznie w ciągu następnych 10 lat, w ciągu pierwszych 10 lat więcej, a później zależnie od stanu rynku pieniężnego mniej).

6) Dodatek ten wolny od wszelkich danin na rzecz

bezrobotnych, może otrzymać — po zatwierdzeniu przez władze nadzorcze i po zbadaniu techniki uprawy — każda spółdzielnia dla uprawy roli oraz poszczególni rolnicy.

7) Instytucje kredytowe lub kraje i związki samorządowe, udzielające kredytu, przedstawiają w imieniu biorącego pożyczkę odpowiednie wnioski zarządom państwowego funduszu, który bada tylko formalną a nie rzeczową stronę tych wniosków oraz daje tylko ogólne wskazówki.

8) Nadto należy zasilić istniejące krajowe i prowincjonalne fundusze meljoracyjne, a to w celu zwolnienia lub ułatwienia płacenia procentów w pierwszych latach uprawy.

Rząd Rzeszy, otaczający rolnictwo specjalną opieką, z pewnością przychyli się do wniosków powyższych.

URZĄDZENIA WODNE W TURCJI.

La Vie Communale et Departamentale w numerze kwieniowym b. r. podaje wiadomości o urządzeniach wodnych w Turcji, które poniżej podajemy.

Turecja się modernizuje. Prasa codzienna donosi nam tylko o reformach przedstawiających malowniczą ich stronę. Mówi nam o zakazie noszenia fezów, o zdobyczach feminizmu etc. W rzeczywistości, rząd w Angorze działa z całą energją w celu scharmonizowania prawodawstwa i obyczajów z potrzebami życia, i na wzór narodów zachodnich. Dowodem tego jest prawo, tyczące się higieny, prawo o wodzie, ogłoszone w ciągu zeszłego roku, a które nam daje pewien pogląd na organizację gminną wsi wschodnich.

Według tego prawa w miejscowościach posiadających organizację komunalną obowiązkiem władz gminnych jest zaopatrzenie ludność miast, miasteczek i wsi w wodę. W miejscowościach pozbawionych organizacji gminnych zadanie to ciąży na radzie starszych (w zastępowaniu do prawa o wsiach).

Zarząd wodą sprowadzoną do miast, miasteczek i wsi dla potrzeb publicznych — niezależnie od tego, czy wody te należą do wakufy (fundacja religijna) czy też sprowadzone są inną drogą — razem ze wszystkimi instalacjami i źródłami dochodu powierzony jest władzom gminnym i radom starszych. Wyjątek stanowią wody, co do których administracje poszczególnie i władze gminne zawarły specjalny kontrakt; w tym wypadku zarząd tych wód będzie wykonywany odpowiednio do zastrzeżeń w umowach

poczynionych. Również fundacją wakuf ustanowioną zarówno dla obsługi wodnej jak i innych przedsiębiorstw dobroczynnych zarządza w dalszym ciągu administracja albo kuratorzy wakufu z obowiązkiem wpłacania corocznie do kas władz gminnych i rady starszych wsi część dochodu przypadającą z zarządu wodą.

Władze gminne mogą drogą wywłaszczenia, stosownie do rozporządzeń odnośnego prawa przejąć wody należące do jednostek poszczególnych lub zbiorowych w każdym wypadku, gdy trzeba te wody przeznaczyć na potrzeby ludności.

Władze gminne miejscowości, mających organizację komunalną, powinny w przeciągu najdalej lat pięciu od daty wprowadzenia w życie niniejszego prawa, poddać zatwierdzeniu Ministerjum Higjeny i Opieki Społecznej plany, wykazujące instalacje wodne obecnie istniejące, ilość, jakość i inne własności tych wód zarówno jak i środki, jakie będą musiały być przedsięwzięte w celu za-

opatrzenia ludności miejscowej w wodę czystą, zdatną do picia, oraz plany ulepszenia powyższych instalacji. Ministerjum zatwierdza powyższe plany i projekty najdalej w przeciągu dwóch miesięcy. Prace budowlane i konstrukcyjne powinny zacząć się w dwa miesiące po urzędowym zatwierdzeniu projektów. Wody sprowadzone lub mające być sprowadzone do wsi, muszą odpowiadać wszystkim obowiązującym warunkom technicznym i higienicznym. Wskazówki w tym kierunku będą dawane przez miejscowych funkcjonariuszy sanitarnych.

Naczelnik powiatu może za aprobatą Ministerjum Higjeny i Opieki Społecznej, w imieniu wsi, przejąć drogą wywłaszczenia wody potrzebne dla tejże wsi a znajdujące się poza jej granicami.

Korzystający z wód zależnych od fundacji pobożnej (wakuf) jak również prywatni właściciele instalacji wodnych wywłaszczonych na korzyść władz gminnych mogą użytkować te wody bezpłatnie. A. K.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego.

PROJEKT STATUTU WZOROWEGO DLA KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI.

W związku z ogłoszonym w nrze 38 Dz. Ustaw rozp. Prezydenta o komunalnych kasach oszczędności Min. Spr. Wewn. opracowuje wzorowy statut dla tych kas. Projekt takiego statutu opracowany został w Biurze Zjazdów Sam. Ziemskiego i zakomunikowany Min. Spr. Wewn. W projekcie uwzględnione zostało stanowisko Zarządu, idące w kierunku potrzeby uwzględnienia norm, według, których działają obecnie kasy na obszarach b. zaborów pruskiego i rosyjskiego.

NOWE WYDAWNICTWO.

W najbliższej przyszłości ukaże się w „Bibliotece Samorządu”, wydany nakładem Biura Zjazdów, zbiór przepisów prawnych, normujących ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego.

Zbiór ma aktualne znaczenie z uwagi na odnowienie reprezentacji powiatowych, mające nastąpić w m. lipcu. W zbiorze znalazły pomieszczenie: dekret z 4-go lutego 1919 r. o tym. ordynacji powiatowej, przepisy wykonawcze do tego dekretu, dekret o wyborach do sejmików powiatowych, wraz z przepisami wykonawczymi, oraz wszystkie zarządzenia i okólniki M. S. Wew. a także i orzeczenia N. Trybunału Administracyjnego, wydane w związku z powyższymi dekretami. Wydawnictwo obliczone na szerokie rozejście się pośród członków sejmików, kalkulowane jest jedynie po cenie kosztów.

PISMO OKÓLNE W SPRAWIE ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH.

Zarząd wystosował następujące pismo okólne do wydziałów powiatowych b. zaboru rosyjskiego:

— „Pozwalamy sobie zwrócić uwagę WPanów na potrzebę poparcia działalności Zrzeszenia Samorządów Powiatowych, organizacji, opartej na zasadach spółdzielczych i powołanej do realizacji wspólnych celów gospodarczych.

Tak samo jak asocjacja pow. związków samorządowych dla obrony dobrych form prawnych, wypracowywania najlepszych metod działalności, kształcenia myśli samorządowej i t. p. — którym to celom służy Biuro Zjazdów Samorządu Ziemskiego — również potrzebną jest organizacja, której celem byłaby pomoc samorządom w zakresie spraw gospodarczych. Tworzenie odrębnych organizacji dla wymienionych celów podyktowane jest względami na specjalizację w pracy, doświadczenie bowiem lat ubiegłych wykazało, że nie da się z pożytkiem objąć wszystkich dziedzin działalności samorządu przez jedną asocjację. I tak poza organizacjami, wymienionymi powyżej, związki samorządowe, wychodząc z założenia specjalizacji, powołały Bank Komunalny dla spraw kredytu komunalnego, zaś w r. b. związek komunalnych kas oszczędności dla poparcia rozwoju tych instytucji. Zgodna współpraca tych wszystkich instytucji da jaknajlepsze wyniki. Zrzeszenie Samorządów Powiatowych w drodze uchwał swych organów, powziętych w r. b., określiło ściśle zakres swej działalności. Zrzeszenie więc prowadzi:

1) *Składnicę sanitarną* — zadawalniającą wspaniałej potrzeby samorządów w dziedzinie inwestycji: trzenia szpitali, przychodni, kolumn dezynfekcyjnych, studzien artezyjskich i propagandy pomocy filmów.

2) *Komis* — w zakresie różnorodnych potrzeb samorządów a przede wszystkim w dziale drogowym, dostarczanie walców parowych i konnych i narzędzi drogowych, następnie materiały budowlane (wapno, blacha, dachówki i t. p.) wiklina etc. etc.

3) *Drukarnię* — zajętą drukiem tyg. „Samorząd”, „Pracownika Samorządowego” i „Samorządu Mijskiego”. Poza tem drukuje wydawnictwa biblioteki „Samorząd” i różne potrzebne samorządom druczki.

4) *Dział drogowy*, znajduje się obecnie w okresie organizacji: Rada Nadzorcza powołała Komisję drogową pod przewodnictwem p. starosty Wasiaka, która ma zorganizować zbiorowe zakupy materiałów, do budowy dróg.

Do ściślejszej współpracy z Radą Zjazdów Samorządu Ziemińskiego doszło w dziale akcji wydawniczej. Związaną została między nami spółka z ograniczoną poręką, której zadaniem będzie wydawać tygodnik „Samorząd”, oraz wydawnictwa książkowe. Dotychczasowa więc forma współpracy w tej dziedzinie dająca dobre rezultaty, została jeszcze bardziej zacieśniona.

Koordinacja pracy ze Zrzeszeniem Samorządów Powiatowych osiąganą jest przez obesłanie organów wykonawczych obu instytucji temi samymi osobami. I tak — prezesem Rady Nadzorczej Zrzeszenia jest członek Rady Zjazdów — wojewoda stanisławowski Korsak, vice-prezesem — vice-prezes naszego Zarządu W. Gajewski. Do Zarządu Zrzeszenia wchodzi członek naszej Rady

Zjazdów poseł St. Wrona. Na czele zarządu Zrzeszenia stoi p. Roszkowski, wice-dyrektor Banku Komunalnego.

Uporządkowana w ubiegłych dwu latach działalność Zrzeszenia Samorządów Powiatowych upoważnia do partnerstwa z ufnością w przyszłość. Natomiast koniecznym jest poparcie przez większą niż dotychczas liczbę pow. związków samorządowych, przede wszystkim przez wpisanie się na członków Zrzeszenia, gdyż przy znacznych stosunkowo obrotach Zrzeszenie posiada zamało kapitału zakładowego. Zarząd nasz na jednym z ostatnich posiedzeń postanowił zalecić pow. związkowi komunalnym b. zaboru rosyjskiego, jako najbardziej zainteresowanym, czynne poparcie działalności Zrzeszenia i zapisywanie się na jego członków.

Z życia samorządu

ZARZĄD FUNDACJAMI DOBROCZYNNEMI W POW. PIOTRKOWSKIM.

W powiecie Piotrkowskim znajdują się trzy następujące fundacje dobroczynne, będące w zarządzie pow. zw. komunalnego:

1. Fundacja dobroczynna dla starców, kalek oraz bezdomnych sierot imienia Balcera i Jadwigi małż. Ligęzków w Sulejowie. Fundacja ta nie posiada jeszcze zatwierdzonego statutu — projekty i sprawozdania Wydziału Powiatowego co do stosunków prawnych fundacji zostały Urzędowi Wojewódzkiemu przedstawione.

2. Fundacja dobroczynna dla starców i kalek w Wolborzu. Statut tej fundacji został przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej zatwierdzony w dniu 11 czerwca 1926 roku L. dz. 929/0 I.

3. Fundacja dobroczynna dla starców w Kamięnsku, pochodząca z zapisu ś. p. ks. kanonika Ignacego Jankowskiego. Mocą decyzji Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 10 sierpnia 1926 r., zapis ten został zatwierdzony, z tem, że Wydział Powiatowy upoważniony został do przyjęcia majątku zapisem objętego i do zrealizowania tego majątku na rzecz przytułku Sejmikowego.

Fundacja dobroczynna w Sulejowie.

Według zaprojektowanego przez Wydział Powiatowy początkowo statutu fundacji, zarząd tej fundacji miał sprawować specjalny komitet, złożony z wójta gminy Sulejów, jako przewodniczącego, z miejscowego proboszcza, jako zastępcy przewodniczącego, z miejscowego lekarza, oraz z delegatów sejmiku powiatowego Piotrkowskiego i rady gminnej gm. Sulejów, po jednym delegacie od każdej z tych instytucji samorządowych.

Ponieważ projekt statutu uzyskał aprobatę Urzędu Wojewódzkiego, dlatego, w porozumieniu z Urzędem Wojewódzkim, zorganizowano nie czekając na ostateczne zatwierdzenie statutu tymczasowy Komitet fundacji, który objął zarząd i dotąd sprawy fundacji prowadzi.

Nadmienić należy, że w międzyczasie powstał w Wydziale Powiatowym projekt zorganizowania w majątku fundacyjnym w Sulejowie sierocińca powiatowego. W tej sprawie wystąpiono do Urzędu Wojewódzkiego z propozycją zmiany projektowanego statutu w tym sensie, iżby zamierzenia Wydziału były prawnie możliwe do zrealizowania, a nadto by Sejmik uzyskał większe uprawnienia w zakresie zarządzania fundacją. Sprawa ta nie została jeszcze definitywnie załatwiona.

2. Fundacja dla starców i kalek w Wolborzu.

Zarząd tej fundacji został według statutu powierzony Wydziałowi Powiatowemu, który na tej podstawie przystąpił do zorganizowania i prowadzenia przytułku dla starców i kalek w Wolborzu. Organizacja przytułku była tak przeprowadzoną, aby z jednej strony słuszne prawa mieszkańców Wolborza i gminy Bogusławice nie doznały uszczerbku, z drugiej strony, aby cały powiat, który będzie łożyć na utrzymanie przytułku z ogólnych dochodów

sejmiku miał pewne z przytułku korzyści, aby mógł mianowicie lokować tam swoich starców. Organizacja przytułku została już całkowicie zakończona — przytułek przygotowany na 30 osób.

Według sporządzonego spisu inwentarza, majątek fundacji w chwili jej przejmowania przez sejmik stanowiły:

1. dom murowany jednopiętrowy o 10 ubikacjach, 2. budynki gospodarcze, 3. plac w Wolborzu, 4. grunty obszaru około 51 morgów 147 pr., 5. kapitały ułokowane w kasie pożyczkowo-oszczędnościowej gminy Bogusławice, wynoszące rubli 7.500 oraz z załączonych procentów od dnia 1 listopada 1908 r.

W celu odpowiedniego urządzenia przytułku, przeprowadzono odpowiedni remont w domu mieszkalnym: zniesiono pewne wewnętrzne przepierzenia, aby urządzić większe i widne sale, wyremontowano gruntownie cały dach i podniesiono w połowie domu sufity.

Poza tem zakupiono wszystkie potrzebne dla przytułku urządzenia. W czasie organizacji przytułku, t. j. od 1 lipca 1926 r. do 1 kwietnia 1927 r. wydatki wyniosły, razem zł. 16.934,52.

Dochód fundacji stanowił czynsz dzierżawny za grunt w sumie zł. 4211 gr., resztę potrzeb pokryto z ogólnych źródeł dochodowych sejmiku.

W obecnej chwili w przytułku znajduje się 14 osób, jednak w ciągu najbliższych kilku dni Wydział Powiatowy liczbę tę powiększy, ma bowiem w szpitalu powiatowym pewną liczbę starców, którzy lecznicza nie potrzebują, a nie mają innej opieki.

3. Fundacja dla starców w Kamięnsku.

Fundacją tą Wydział Powiatowy nie zdołał zająć się jeszcze i uregulować tam kwestji majątkowych. W czasie najbliższym sprawa ta ma być załatwiona.

BIURO PORAD PRAWNYCH W POW. ŁÓDZKIEM.

Sejmik uchwalił następujący statut biura porad prawnych przy Wydziale Powiatowym:

Art. 1. Biuro porad prawnych pisze podania, rekursy, reklamacje i skargi do urzędów państwowych i samorządowych.

Art. 2. Za powyższe czynności pobiera się opłaty od 50 groszy do 5 złotych.

UWAGA: W wypadkach stwierdzonego ubóstwa opłat nie pobiera się.

Art. 3. Kierownikiem Biura Porad Prawnych jest adjunkt kancelaryjny w IX stopniu służbowym.

Art. 4. Biuro prowadzi specjalną księgę, do której zapisuje każdorazowo pobrane opłaty; osiągnięte wpływy w odstępach dwutygodniowych przekazuje się Kasie Komunalnej.

Art. 5. Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem 1-go kwietnia 1927 roku.

DZIAŁALNOŚĆ POW. ZW. KOM. W ŁUNIŃCU NA POLU ZDROWIA PUBLICZNEGO W 1926 R.

Sejmik Łuniniecki na posiedzeniu w maju r. b. rozpatrzył następujące sprawozdanie z działalności szpitala i przychodni rejonowej w r. 1926.

W roku 1926 kosztem Sejmiku Łuninieckiego były utrzymywane Szpital Sejmikowy w Łunińcu na 40 łózek, przychodnie rejonowe lekarskie w Leninie i Czuczewicach oraz wydawane subdyjmi doktorowi Millerowi w Hancewiczach celem prowadzenia ambulatorjum przy Szpitalu Państwowym w Huncewiczach na skalę szerszą.

Ze sprawozdania rocznego, przedłożonego przez kierownika szpitala powiatowego wynika, że w roku ubiegłym kurowało się chorych w szpitalu 823, ilość dni kuracyjnych 8652 dni. Średnia liczba dzienna chorych w szpitalu wynosi 20, średnia dzienna liczba pobytu chorego w szpitalu wynosi 10,51. Według rodzaju chorób powyższych ogólna liczba leczonych dzieliła się na: terapeutycznych — 280, chirurgicznych — 162, ginekologicznych — 143, akuszerijnych — 42, oczu — 6, nerwowych — 6, skór i wenerycznych — 6, zakaźnych — 178. Dokonano operacji akuszerijnych — 10, chirurgicznych — 62 i ginekologicznych — 28.

Personel szpitala składał się w roku ubiegłym z dwóch lekarzy, 2 pielęgniarek, 1 akuszerki, 1 bieliżniarki, 1 administratora, 3 posługaczek, 1 kucharza, 1 praczki i 2 robotników.

Wydatek Sejmiku na utrzymanie szpitala wyniósł rocznie 43108 zł. 54 gr. W szpitalu dokonano szczepień ochronnych przeciwko wścieklicznie 340 — 17-tu osobom.

Przychodnia rejonowa w Leninie.

Leczono w przychodni w roku ubiegłym 2151 chorych od których za porady i leki pobrano 2482 zł. 20 gr. Według rodzaju chorób przyjęto chorych — zakaźnych 149, terapeutycznych 957, chirurgicznych 327, ginekologicznych 247, akuszerijnych 189, ucha i nosa 82, oczu 73, nerwowych 45, skórne i weneryczne 91. Wyjazdów na rejon było: lekarza 36, felczera 61, akuszerki 11.

Dokonano dezynfekcji z powodu chorób zakaźnych w 16 mieszkaniach. Przeprowadzono szczepień ochronnych przeciw ospie 730 i przeciw płonicy 870 dzieciom trzykrotnie. Personel przychodni stanowi 1 lekarz, 1 felczer, 1 stróż. Utrzymanie przychodni wynosiło 10.388 zł.

Przychodnia rejonowa w Czuczewicach.

Przychodnia istniała od 1 grudnia r. b. i została zamknięta przez Wydział wobec słabej frekwencji. Leczono chorych w przychodni w roku ubiegłym 583, od których za porady i leki pobrano zł. 320 gr. 60. Według rodzaju chorób przyjęto chorych zakaźnych 77, terapeutycznych 270, chirurgicznych 120, ginekologicznych 13, akuszerijnych 8, nosa i ucha 5, oczu 20, nerwowych 17, skórnych i wenerycznych 53. Wyjazdów na rejon lekarza 64, felczera 54, akuszerki 2, o przeprowadzonych położach danych niema. Przeprowadzono szczepień ochronnych przeciwko płonicy 658 dzieciom trzykrotnie, przeciwko ospie 581. Personel przychodni, składał się z lekarza, felczera, akuszerki, 1 stróża.

Wydatek Sejmiku na utrzymanie przychodni w Czuczewiczach wyniósł zł. 5975,34.

Ambulatorjum przy szpitalu Państwowym w Huncewiczach, subsydjowane przez sejmik. W ambulatorjum w zeszłym roku przyjęto chorych 4.217 z których terapeutycznych 2.477, chirurgicznych 1.026, ginekologicznych 207, akuszerijnych 48, choroby ucha i nosa 112, oczu 131, nerwowych 107, skórnych i wenerycznych 109.

Zasilek doktorowi Millerowi na prowadzenie ambulatorjum wynosi 1.200 zł. Przez personel i kosztem sejmiku przeprowadzonego w roku ubiegłym szczepień ochronnych przeciwko ospie 5.005, i szczepień ochronnych przeciwko płonicy 1825 dzieciom trzykrotnie. Na ten cel przez Wydział wyrozchodowano 3.211 zł. 13 gr.

Na temże posiedzeniu Sejmik uchwalił następujący **regulamin dla lekarzy rejonowych:**

1. Lekarze rejonowi pozostają w stosunku publiczno - prawnym do Sejmiku powiatu Łuninieckiego, narówni z innymi urzędnikami Wydziału Powiatowego.

2. Do obowiązków lekarzy rejonowych, utrzymywanych kosztem Sejmiku należą:

1) sprawowanie nadzoru sanitarnego w granicach swego rejonu,

2) bezpłatne prowadzenie ambulatorjum.

3. W zakresie sanitarnej działalności lekarze rejonowi wykonywują z ramienia Wydziału Powiatowego cięższe na samorządzie powiatowym obowiązki przewidziane w art. 3 zasadniczej ustawy sanitarnej w dniu 19 lipca 1919 r. (Dz. Ust. Nr. 63, poz. 372), tudzież czuwają nad wykonaniem zadań i obowiązków włożonych tymże art. ustawy na gminy miejskie i wiejskie w obrębie rejonu położone. Do obowiązków rejonowego lekarza należy ponadto dokonywanie przynajmniej dwa razy do roku rewizji stanu zdrowotności dzieci w szkołach powszechnych w obrębie rejonu położonych i stawianie odpowiednich w tej mierze wniosków Wydziałowi Powiatowemu, oraz nadzór nad działalnością akuszerki samorządowych i dozorców sanitarnych względnie telcerzów zatrudnionych w obrębie rejonu.

4. W zakresie zwalczania chorób zakaźnych na lekarzach ciąży obowiązek i oraz przysługują im uprawnienia przewidziane art. 7, 8, 9 i 10 o zwalczaniu chorób występujących nagminnie z dn. 25 lipca 1919 r. (Dz. Ust. Nr. 67, poz. 420), oraz dokonywania szczepień ochronnych przeciwko błonicy, płonicy, ospie, duru brzuszkiego i czerwonce.

5. Przy wykonaniu powyższych obowiązków lekarze rejonowi mają prawo wydawania doradczych zarządzeń z ramienia i w zakresie kompetencji Wydziału Powiatowego.

6. Celem spopularyzowania wśród ludności powiatu ogólnych zasad higieny lekarze rejonowi urządzają odczyty, pogadanki i zjazdy na terenie powierzzonego im pieczy rejonu. Przy pełnieniu tego rodzaju funkcji mają prawo bezpłatnego korzystania z podwół i koni gminnych.

7. W zakresie lecznictwa do lekarzy rejonowych należą:

1) przyjmowanie wszystkich zgłaszających się chorych przychodni od godziny 9 do godz. 12 oprócz świąt i ewentualnie tydzień, kiedy lekarz rejonowy jest nieobecny z powodu wyjazdu w swych sprawach służbowych na rejon. Chorych posiadających świadectwa ubóstwa, wydanych przez Urząd Gminy lekarz rejonowy przyjmuje bezpłatnie, resztę zaś chorych za opłatą 1 zł. 50 gr., która idzie na dochód Sejmiku. W razie zgłoszenia się większej ilości chorych, lekarz rejonowy przyjmuje wszystkich chorych, którzy zameldowali się u niego przed godziną 12-tą.

2) w czasie przyjęcia chorych w oznaczonych godzinach, lekarz rejonowy obowiązany jest do robienia opatrunków i dokonywania drobniejszych zabiegów operacyjnych, wykonanie których nie cierpi zwłoki i nie potrzebuje dłuższego przygotowania się. Tam, gdzie niema normalnej apteki, lekarz rejonowy z apteczki przydzielonej przez Wydział do jego dyspozycji jest upoważniony do wydawania leków bezpłatnie dla chorych biednych, a innym za opłatą, według rzeczywistych kosztów leków z podwyżką 10%, tam gdzie jest apteka normalna, lekarz wydając recepty według których chory biedny otrzymuje lekarstwo bezpłatnie na koszt gminy przynależności chorego, innym chorym za opłatą według umowy, która będzie zawarta pomiędzy właścicielem apteki i gminą.

3) W czasie godzin wyznaczonych dla przyjęcia chorych lekarzowi rejonowemu przysługują prawo wyjazdu tylko do chorych potrzebujących udzielenia niezwłocznej pomocy np. położnice, krwotoki i inne, po powrocie lekarz przyjmuje bezpłatnie tylko tych chorych, którzy zgłosili się u niego przed godziną 12 i czekają na jego powrót.

4) do obowiązków lekarza rejonowego należą również odwiedzenie ciężko chorych, których dowieźć do ambulatorjum nie można, w domu na ich wezwanie za umówioną zapłatą, według taksy wojewódzkiej. W wypadkach niecierpiących zwłoki (krwotoki, poślóg nieprawidłowy, ciężkie poranienie i inne) do zupełnego niezamoznych wyjeżdża lekarz rejonowy bezpłatnie, komunikując o wyjeździe urzędowi gminnemu, który i reguluje należność za wyjazd lekarza według taksy wojewódzkiej w 50%.

8. Lekarz rejonowy obowiązany jest brać udział w posiedzeniach rad gminnych swego rejonu przynajmniej w okresie uchwalania przez te rady budżetu w dziale zdrowotności publicznej.

9. Lekarz rejonowy obowiązany jest składać tygodniowe sprawozdania o przebiegu chorób zakaźnych w obrębie swego rejonu Wydziałowi Powiatowemu i lekarzowi powiatowemu, oraz sprawozdania kwartalne i roczne według odpowiednich wzorów, jednocześnie z tem lekarz rejonowy prowadzi księgę chorych

ambulatoryjnych, księgę apteczną i księgę inwentarzową, jak również prowadzi i dziennik swojej działalności.

10. Lekarz rejonowy po upływie roku służby korzysta z 4-ch tygodniowego urlopu wypoczynkowego, a po upływie trzech lat służby 1½ miesięcznego urlopu na studia dokształcające, korzystając w tym celu z zapomogi wysokości której każdorazowo

ustali Wydział Powiatowy. Z urlopu 1½ miesięcznego korzystają lekarze rejonowi co trzy lata po kolei z tem jednak, że każdego roku z powiatu może wyjechać tylko jeden lekarz.

Inne warunki dotyczące stosunków publiczno-prawnych i wynagrodzenia lekarzy rejonowych określa regulamin uchwalony przez Sejmik dla urzędników Wydziału Powiatowego.

K o m u n i k a t y

ROZWÓJ MELJORACJI W POLSCE W R. 1926. NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA KRAJOWE- GO TOWARZYSTWA MELJORACYJNEGO ZA ROK 1926.

Ze sprawozdania z działalności Krajowego Towarzystwa Meljoracyjnego wynika, że prace na polu meljoracji rozwijają się w Polsce w tempie niezwykle intensywnym, co zwłaszcza uwydatniło się bardzo silnie w r. 1926.

Ponieważ Krajowe Towarzystwo Meljoracyjne brało przez szereg lat szczególnie żywy udział w tworzeniu warunków, dzięki którym meljoracje doczekały się obecnego rozwoju — oraz ze względu na to, iż Towarzystwo wykonało przeważną część prac i robót meljoracyjnych w całej Polsce, — przeto przedstawienie działalności poszczególnych działów Towarzystwa da nam przybliżony obraz stanu, jaki panuje obecnie w dziedzinie meljoracji w całym kraju.

Rozpatrując poszczególne działy prac Towarzystwa, zaczniemy od największego wydziału meljoracyjnego.

Projekty meljoracji szczegółowych opracowano w r. 1926 dla 140 miejscowości na powierzchni 20239 ha, nadto sporządzono projektów generalnych na obszarze 1500 ha; z pierwszej liczby projekty drenowania stanowią 91%, reszta przypada na osuszanie pól rowami, meljoracje łąk i stawy rybne. Według tytułu własności przypada na: spółki wodne 86%, prywatną własność 11%, instytucje użyteczności publicznej 3%.

Jako instytucje użyteczności publicznej figurują: grunty państwowe w 2 miejscowościach, sejmikowe w 3, miejskie w 1, szkoły rolnicze w 2, korporacje społeczne w 6, stacje doświadczalne w 2 miejscowościach.

Roboty wykonawcze przeprowadzono w roku sprawozdawczym w 123 miejscowościach na obszarze 4267 ha, z czego przypada na drenowanie 4100 ha, czyli 96%.

Zatem główna uwaga skierowana jest obecnie w pierwszym rzędzie na drenowanie, podczas gdy w roku ubiegłym drenowanie stanowiło tylko 86½% tych robót. Jednakże zaznaczyć należy, że na kresach wschodnich meljoracje idą przeważnie w kierunku osuszania terenów łąkowych rowami otwartymi.

Stosunek robót wykonanych przez Towarzystwo do robót wykonanych wogóle w całej Rzeczypospolitej, można w przybliżeniu ustalić na zasadzie sumy pożyczek; przyznanych przez Państwowy Bank Rolny na meljoracje rolne. Ogółem Bank przyznał do 1 stycznia 1927 r. kredytów 8122530 złotych, a w tem na podstawie projektów Towarzystwa — 3738740 zł., co stanowi 46%.

Do 1 stycznia 1927 Towarzystwo zmeljorowało 35175 ha, z czego na rok 1926 wypada 12% całości. Opracowało projektów meljoracji szczegółowych na przestrzeni 108770 ha, z czego powierzchnia zaprojektowana

w r. 1926 stanowi około 26% całego obszaru zaprojektowanego.

Prace wydziału wodnego rozwinęły się bardzo dobrze, zwłaszcza w zakresie zdjęć regulacyjnych. Wykonano zdjęć dla 7 rzek ogólnej długości 172 km., nadto dla celów regulacji zdjęty był szczegółowy obszar 2150 ha, prócz tego zdjęto ogółem 3940 ha. Natomiast robót wykonawczych regulacyjnych wykonano zaledwie na przestrzeni 3 km., a to z powodu braku kredytu na te roboty.

Skonstruować można, że niezwykle rozwój meljoracji szczegółowych pociąga za sobą duże zainteresowanie meljoracjami podstawowymi, bez wykonania których, w bardzo wielu wypadkach, przeprowadzenie osuszenia szczegółowego nie jest możliwe. *Projekty robót regulacyjnych sporządzane są zazwyczaj z inicjatywy i ze środków Wydziałów Powiatowych, które po zatwierdzeniu odnośnych spółek wodnych rozkładają koszty na zainteresowanych.*

Prace wydziału pomiarowego ukończone zostały ogółem na obszarze 4502 ha. Ostatnimi czasy zwróciło Towarzystwo szczególną uwagę na scalanie gruntów, która to dziedzina w wysokim stopniu interesuje Towarzystwo w związku z meljoracjami, jakie przy scalaniu są zazwyczaj do wykonania.

W tym przedmiocie złożyło Towarzystwo Ministerstwu Reform Rolnych memoriał, inicjujący wykonanie wzorowego scalania, łącznie z meljoracją, robotami drogowymi, budowlanymi i urządzeniami rolnymi, na obszarze 3000 ha, gruntów m. Węgrowa. Memoriał ten został dobrze przyjęty i odnośne prace wstępne są wdrożone.

Prace działu drogowego i budowlanego w r. 1926 nie rozwinęły się, a nawet uległy redukcji. Zastój ten przypisać należy brakowi odpowiednich na ten cel kredytów.

W obecnym roku otworzono Oddziały we Włocławku i Łęczycy, nadto jest w projekcie utworzenie szeregu innych oddziałów, Towarzystwo idzie zatem w kierunku decentralizacji, tak ze względów organizacyjnych, jak i celem zbliżenia personelu technicznego do terenu ich pracy.

Z działalności kredytowej Towarzystwa wspomnieć należy, że ważne znaczenie zawiera postanowienie w instrukcji Towarzystwa które mówi, iż spółki wodne lokujące w Towarzystwie swe wolne kapitały, otrzymują wzajemian kredyt na zakup sączków (dren) przed otrzymaniem pożyczki państwowej i na wykończenie robót w wypadku gdy pożyczka państwowa nie pokrywa wszystkich wydatków.

Towarzystwo zapewniło osobom uczestniczącym w kapitale Towarzystwa wykonywanie robót meljoracyjnych o 5% taniej, niż ceny podane w oficjalnej instrukcji Towarzystwa. Nadto Towarzystwo udziela kredytów na sporządzenie projektów, tak Wydziałom Powiatowym, jak

i spółkom wodnym — oraz osobom prywatnym na wykonywanie meljoracji, które z pożyczek państwowych nie korzystają.

Krajowe Towarzystwo Meljoracyjne, na zasadzie uchwały Ogólnego Zebrania, postanowiło przystąpić do powiększenia swego kapitału zakładowego do sumy 500000 zł. przez wypuszczenie 38000 sztuk akcji 6-ej emisji po 10 zł. wartości nominalnej, w tem 14000 sztuk akcji dla instytucyj samorządowych i spółek wodnych. W uchwale tej wyraża się dążność Towarzystwa do dopuszczenia tych instytucyj do wpływu na tok czynności pracy Towarzystwa, co ma szczególne ważne znaczenie wobec szerokich zadań, jakie mają samorzady i spółki wodne do przeprowadzenia w Polsce w zakresie meljoracji. (Za rok 1926 T-stwo wypłaciło od akcji 18% dywidendy).

Do podwyższenia kapitału skłania Towarzystwo przede wszystkim ta okoliczność, że prócz potrzeby meljoracji rolnych, Polska stoi wobec szerszych zadań meljoracyjnych, zwłaszcza w dziedzinie meljoracji podstawowych, jak regulacja rzek, budowa kanałów, zabudowania potoków, jazów i t. d., które wymagają dużych środków finansowych i szczególnego wyposażenia w środki techniczne.

Wszystkie meljoracje w Polsce korzystają w większym lub mniejszym stopniu z kredytu państwowego za pośrednictwem Państwowego Banku Rolnego, który rozporządza t. zw. kredytem z państwowego funduszu na meljoracje rolne. Jak przytoczyliśmy wyżej Państwowy Bank Rolny przyznał tych kredytów w r. 1926 na sumę zł. 8122530 i jest nadzieja, że w roku bieżącym suma kredytów przyznanych nie będzie mniejszą, a daj Boże, większą.

ZJAZD PRASY PROWINCJONALNEJ.

Z inicjatywy Sekcji Powszechnych Uniwersytetów Regionalnych Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół

Powszechnych Polski Związek Prasy Prowincjonalnej przy współudziale Związku Syndykatów Dziennikarzy Polskich i Sekcji P.U.R. projektował zwołać do Warszawy w okresie przedwakacyjnym zjazd prasy prowincjonalnej dla omówienia szeregu zagadnień związanych z rolą i zadaniami tej prasy.

W zjeździe oprócz przedstawicieli poszczególnych redakcyj pism prowincjonalnych mieli wziąć udział reprezentanci samorządów terytorjalnych, które bądź same wydają, bądź popierają wydawnictwa perjodyczne na swoim terenie. Z powodu jednak trudności organizacyjnych zjazd powyższy w zamierzonym terminie (początkowo 5 i 6 czerwca, następnie 2 i 3 lipca r. b.) nie odbędzie się.

Zarząd Sekcji P. U. R. dołoży jednak wszystkich starań, by trudności te usunąć i najdalej w jesieni r. b. zjazd powyższy doprowadzić do skutku. Zjazd taki proponuje się urządzić w Warszawie lub na prowincji (Pol. Związek Prasy Prowincjonalnej wysuwa Kalisz lub Lublin). Zawiadomienia po ustaleniu terminu, miejsca i porządku obrad będą rozesłane wszystkim zainteresowanym.

Prosimy uprzejmie o nadesłanie swych uwag oraz propozycji oraz o łaskawe propagowanie myśli zjazdu w szeregach czasopism miejscowych.

(—) Aleksander Patkowski
Przewodniczący

Sekcji Powszechnych Uniwersytetów Regionalnych.

PODZIĘKOWANIE C. T. R.

Prezydjum Centralnego Tow. Rolniczego nie mogąc każdemu z osobna podziękować za uczestnictwo w Akademii jubileuszowej C. T. R. za nadesłane życzenia, pośpiesza na tej drodze jaknajserdeczniej podziękować za tak życzliwy stosunek społeczeństwa i prasy do naszej instytucji.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Z gospodarki miejskiej w Krynicy Zdroju

Po długoletnim zastoju w rozwoju zdrojowiska pod macoszemi rządami państwa zaborczego, z chwilą objęcia Krynicy przez Rząd polski, nastąpiła era tak silnego rozwoju Zakładu zdrojowego, że Gmina ze spełnieniem zadań na niej ciężących za rozwojem tym podążyć nie może.

Główną przeszkodą jest brak rozporządzalnych funduszy. Majątek Gminy Krynica Zdrój, po wydzieleniu jej z byłej Krynicy w roku 1911, był znikomo mały i składał się z lichy urządzony rzeźni, małego domku, w którym mieścił się Urząd gminny i dwóch placów budowlanych. Zasoby gotówkowe w wysokości kilkudziesięciu tysięcy koron, zdewaluowały się zupełnie.

Dopiero ustawa z r. 1923, o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych i stabilizacja waluty, pozwoliły na prowadzenie intensywniejszej gospodarki gminnej.

Począwszy od roku 1924, inwestuje się corocznie znaczne kapitały w rzeźnię miejskiej, celem doprowadzenia

jej choć w części do obecnych wymagań. W ostatnich latach zakupiono znaczny obszar gruntu pod rozszerzenie cmentarza miejskiego, wybudowano halę targową w dolnej części zdrojowiska kosztem 300.000 zł., zakupiono plac pod budowę drugiej hali w górnej części zdrojowiska za 33.500 zł., wreszcie zakupiono obszerny plac pod budowę nowej szkoły za 72.000 zł.

Daje się równie dotkliwie uczuć brak łaźni ludowej i schroniska dla ubogich. Odpowiednią parcelę zakupiono jeszcze w roku 1915.

Bardzo pilną sprawą jest odpowiednie pomieszczenie biur Urzędu miejskiego, który dotąd mieści się w ubikacjach wynajętych. Za kilkanaście dni biura Urzędu przeniesione będą tymczasowo na piętro w budynku Hali targowej. Stałą jednak siedzibą Urzędu miejskiego będzie ratusz, mający się wybudować w miejsce obecnej szkoły,

położonej w centrum, przy zbiegu czterech ulic, co jednak może nastąpić dopiero po wybudowaniu nowej szkoły.

Znacznym ciężarem dla Gminy będzie realizacja planu regulacyjnego, t. j. budowa nowych ulic, co ze względu na rozwijające się szybko zdrojowisko, jest sprawą pierwszorzędnej wagi. W celu realizacji tego planu, ma być utworzoną spółka drogowa. Na poprawę dróg w zdrojowisku wypłaciła Gmina w b. r. 10.000 zł., za którą to kwotę rozpoczęto obniżenie drogi państwowej, stanowiącej ulicę Kraszewskiego. Resztę kosztów pokryje Rząd i Komisja Zdrojowa. Wskutek obniżenia tej ulicy w najwyższym punkcie i podniesienia w miejscach zbyt niskich, otrzymała droga jednolity spadek na długiej przestrzeni i otworzył się bardzo piękny widok z dolnej części tej ulicy na deptak.

Na zakupno gruntu pod szkołę i na dokończenie budowy hali targowej zaciągnęła Gmina pożyczkę w Miejskiej Kasie Oszczędności w Krakowie w kwocie 10.000 dolarów.

Majątek gminy, wynoszący przed wojną 72.000 koron, wzrósł obecnie do 500.000 zł. Podczas gdy dochody w

latach przedwojennych wynosiły rocznie przeciętnie po 25.000 koron, to na okres budżetowy 1927/28 preliminowano 197.000 zł., nie licząc dochodów nadzwyczajnych.

Jestto najlepszy obraz szybkiego rozwoju zdrojowiska i Gminy.

W końcu nadmienić wypada, że obszar właściwej Gminy Krynica Zdrój, wynoszący 243 hektarów, został już prawie w całości zabudowany a pozostały tylko pojedyncze parcele, których właściciele nie posiadają funduszy na budowę domów, oraz parcele przeznaczone na skwery, parki i ogrody. To też znaczna ilość domów buduje się obecnie na parcelach gmin sąsiednich: Krynicy wsi i Słotwin. Celem ujednostajnienia administracji na całym obszarze zabudowanym domami dla gości zdrojowych, oraz ochrony przed dewastacją przyległych do zdrojowiska lasów, opracowano i przedłożono Ministerstwu wniosek o włączenie do Krynicy Zdroju części obszarów Krynicy wsi i Słotwin o łącznej powierzchni 871 hektarów, tak, że obszar zdrojowiska po wydaniu odnośnego rozporządzenia wynosić będzie 1.114 hektarów.

J. W.

Kurs dla rachmistrzów i kierowników Kas gminnych w Częstochowie

W dniach 7, 8, 9, 10 i 11 czerwca r. b. odbył się w Częstochowie ósmy pięciodniowy kurs dla rachmistrzów i kierowników gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, umiejętności prowadzenia tych kas, urządzony przez Państwowy Bank Rolny przy współudziale Starosty powiatu Częstochowskiego, p. K. Kühna w gmachu Starostwa.

Kurs przeznaczony był dla gminnych kas z powiatów Częstochowskiego, Będzińskiego, Radomskowskiego i częściowo dla powiatów Wieluńskiego i Włoszczowskiego.

Na kurs przybyło 45 słuchaczy z 25 gminnych kas. W liczbie ogólnej słuchaczy było 25 rachmistrzów kas (sekretarzy gmin) i 20 członków zarządów kas, przeważnie przewodniczących i skarbników.

Zespół wykładowców dla niżej wymienionych przedmiotów stanowili pp.: Wł. Ludkiewicz (rachunkowość gminnych kas — 16 godz.), K. Kudrewicz (komentowanie ustawodawstwa gminnych kas — 4 godz. i udział rolnictwa w bilansie handlowym Polski — 2 godz.), B. Gajewicz (formy zabezpieczenia kredytu — 2 godz.), J. Długokęcki (rozwój komunalnych organizacji kredytowych — 2 godz. i spółdzielczość — 2 godz.), B. Czarniecki (kredyt P. B. R. w nawozach sztucznych — 1 godz.), St. Jacyna (kredyt długoterminowy P. B. R. 2 godz.) i

Surzyński inspektor samorządu w sprawach organizacyjnych 2 godz.). Godzin wykładowych użyto ogółem 35.

Kurs został otworzony przez Pana Starostę K. Kühna.

Ponieważ kasy gminne powiatu Częstochowskiego, jako nowozałożone nie posiadały dostatecznego doświadczenia w dziedzinie rachunkowości, kurs ten zdecyduje o ich prawidłowym rozwoju.

Kurs ten był pierwszą próbą urzędzenia kursu na terenie powiatowym w przeciwieństwie do stosowanej dotychczas zasady kursów na terytorjum wojewódzkim. Próba ta powiodła się i stwierdziła, że przy obecnym szybkim rozwoju kas gminnych, podstawą do odbycia kursu może być powiat, o ile władze powiatowe dbają o należyty rozwój kas gminnych, zarówno co do ich liczby, jak i charakteru działalności, co właśnie ma miejsce w powiecie Częstochowskim, gdzie powstało w r. b. 21 gminnych kas.

Kurs zamknięty został przez Vice - Dyrektora T. Narbutta. Starosta p. K. Kühn złożył podziękowanie Bankowi za dokonaną pracę.

Na zakończenie kursu dokonano wspólnego zdjęcia fotograficznego, a następnie p. Starosta podejmował serdecznie uczestników kursu na czele z p. Vice-Dyrektorem T. Narbuttem.

Z GMIN

POŚWIĘCENIE FUNDAMENTÓW POD ELEKTROWNIĘ MIEJSKĄ W LUBLINIE. Odbyła się w Lublinie uroczystość założenia i poświęcenia fundamentów pod elektrownię Miejską na Kośminku przy ul. Długiej. Poświęcenia dokonał ks. kan. Szeleźniak.

Prez. Szczepański w swem krótkim przemówieniu podkreślił wysiłki ludzi, którzy około projektu budowy elektrowni położyli zasługi. Między wieloma nazwiskami, licznie zebrani przedstawiciele władz państwowych, samorządowych i delegacji usłyszeli nazwisko p. pos. Mar-

jana Malinowskiego jako tego, który najwięcej dołożył starań u władz w Warszawie przy uzyskaniu zezwolenia na budowę.

Następnie radca Nurowski odczytał akt założenia fundamentów, który następnie został podpisany przez zebranych na miejscu przedstawicieli społeczeństwa.

Akt założenia fundamentów wraz z trzema numerami miejscowej prasy zostały wmurowane w fundamentach elektrowni.

Całej uroczystości towarzyszyły liczne tłumy okolicznych mieszkańców.

WYBORY W TRZEBINI. W wyniku przeprowadzonych w Trzebini wyborów do rady miejskiej lista „P. P. S. lewicy” zblokowana z „Poalej Sjon lewicą”, uzyskała 500 głosów. Ponieważ wybory nie odbywały się na zasadach proporcjonalnych, lista „P. P. S. lewicy” z Poalej Sjon lewicy” ze względu na posiadaną większość absolutną przeprowadziła wszystkich 12 radnych.

POŻYCZKA NA BUDOWĘ PIEKARNI MECHANICZNEJ W WARSZAWIE. Na wniosek komitetu budowy piekarni mechanicznej, magistrat zatwierdził zaproponowane warunki pożyczki długoterminowej od Banku Gospodarstwa Krajowego na budowę wspomnianej piekarni miejskiej.

Pożyczka wynosi 1.100.000 złotych w zlocie w 8 proc. obligacjach komunalnych Banku i spłacana ma być w ciągu 20 lat po 55.000 złotych w zlocie. Do czasu umorzenia pożyczki Bank pobierać będzie na koszty administracji $\frac{1}{4}$ proc. od każdej reszty kapitału dłużnego. Na zabezpieczenie regularnego uiszczania rat gmina m. Warszawy zgodziła się przekazać na rzecz Banku gosp. należne jej wpływy z dodatków komunalnych od podatków państwowych i z udziału w podatku dochodowym. Opłaty wszelkich należności obowiązuje się gmina dopełniać w walucie polskiej, a mianowicie złotem polskimi, bądź w monecie obiegowej w równowartości $\frac{9}{31}$ grama czystego złota w zlocie. Wszelkie raty na kapitał spłacane będą w gotówce, bądź w 8 proc. obligacjach komunalnych po ich wartości imiennej.

Pozatem Bank zastrzegł sobie zabezpieczenie w dziale IV wykazu hipotecznego nieruchomości piekarni całej swej sumy pożyczkowej i 220.000 zł. w zlocie kaucji.

Z RUCHU BUDOWLANEGO W MIKOŁOWIE. POW. PSZCZYŃSKIEGO. Magistrat mikołowski zamierza wybudować oprócz wielkiego domu mieszkalnego, jeszcze szereg małych domków o 2 mieszkańcach, które będzie można nabyć na własność.

WYBORY W SANOKU. Podczas ostatnio odbytych wyborów do Rady gminnej centrum mieszczańskie otrzymało 7 mandatów, bezpartyjni — 7, żydzi-ortodoksy — 4, konserwatyści krakowscy — 1, P. P. S. — 9, Z. L. N. — 6, Sjoniści — 14, Starorusini — 1.

Z POSIEDZENIA ZARZĄDU MIASTA SO-SNOWCA. Na ostatnim posiedzeniu zarządu miasta postanowiono polecić urzędowi zdrowia zorganizować przy szpitalu dla zakaźnych, oddział położniczy.

Rozpatrzono, przedstawiony przez firmę Ulen projekt budowy gmachu dla administracji wodociągów i kanalizacji. Kosztorys ten obliczony jest na sumę 290.161 zł. Powyższy kosztorys postanowiono wnieść do zatwierdzenia na radę miejską z zastrzeżeniem, że poszczególne roboty będą oddane przedsiębiorcom prywatnym w drodze przetargu.

WYBORY GMINNE W RADZYMINIE. Dnia 13-go b. m. odbyły się wybory do Rady Gminnej w Radzyminie. Z wybranych 12 radnych, 9 należy do P. S. L. Piasta, 1 do Wyzwolenia, 1 do Z. L. N., 1 jest komunistą. Z 6 wybranych zastępców 5 należy do Piasta i 1 do Wyzwolenia.

Z MAGISTRATU M. WILNA. W dniu 9 b. m. odbyło się posiedzenie Magistratu m. Wilna z udziałem dr. Dębowskiego i przedstawiciela koła żydowskiego dr. Szabada w sprawie dokonania podziału pozostałych resztek z preliminarza budżetowego na rok 1926 w sumie 25.000 zł.

Suma powyższa podzielona zostanie pomiędzy rozmaitego rodzaju towarzystwa kulturalno-oświatowe jak zarówno o charakterze filantropijnym, które wniosły podania o udzielenie subsydjum.

REZULTATY WYBORÓW DO RADY MIEJSKIEJ W PRUSZKOWIE. Ostateczne wyniki wyborów do Rady miejskiej w Pruszkowie są następujące: lista nr. 2 (P. P. S.) — 2 mandaty, lista nr. 3 (Komuniści) — 10 mandatów, lista Nr. 4 (Demokraci) 1 mandat, lista Nr. 5 (blok narodowy) 10 mandatów, lista Nr. 6 (żydzi) 1 mandat, lista Nr. 7 — ani jednego mandatu.

SPRAWY ADMINISTRACYJNE. W kwietniu b. r. w gminie Dębowa Kłoda pow. Włodawskiego odbyło się zebranie, na którym przewodniczący Rady Gminnej złożył sprawozdanie z działalności tejże. Sprawozdawca oświadczył, że Rada w roku sprawozdawczym przyznała 2.000 zł. na budowę szkoły w Cmielowie i uchwaliła jej ukończenie; szkoła wybudowana została kosztem 6.000 zł., z czego 4.000 zebrano w drodze dobrowolnych składek.

Następnie sekretarz Dozoru Szkolnego złożył sprawozdanie z działalności tegoż. Dozór szkolny zakupił dla każdej szkoły ręczniki oraz szczotki do zamiatania. Staraniem Dozoru uzyskano z nadleśnictwa 8 tys. sadzonek, które zostały posadzone przez dzieci szkolne.

Dozór uchwalił sieć szkolną na obszarze gminy i podłogi w szkołach postanowił zapaść olejem pyłochłonnym.

Za niewykonanie obowiązku szkolnego ukarano 253 osoby, z których ścignięto 376 zł. 50 gr., zaś 6 osób wytrzymano w areszcie.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 28 VI 1927).

- 1 dol. St. Zjedn. = 8,91 i pół. — do 8,89 zł.
- 100 frank. szwajc. = 172,27 — do 171,84 zł.
- 1 funt szterl. = 43,45 — do 43,34 zł.
- 100 frank. franc. = 35,04 — do 34,95 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 28. VI 1927 r.: Warszawa:

Zyto kongresowe — 53,35 zł.

Pszenica — 57,00 zł.

Owies — 43,00 zł.

Jęczmień brow. — 48,00 zł.

NABIAŁ.

W dn. 21. VI 1927 r.: Warszawa:

Mleko niezbierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,36 zł. w detalu 0,40 zł.; steryliz. butelka ca 400 gr. — 45 gr.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 5,6 zł.; mleczarskie deserowe II gat. zł. 5; mleczarskie solone 4,40 zł. osełkowe 4,20 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja: świeże gwarantowane po 15 gr. za sztukę.

Śmietana: 25 % tłuszczu 3,00 zł. za 1 kg.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Wydział powiatowy sejmiku Grodzieńskiego zapytuje:

w jaki sposób winien wójt wyegzekwować grzywnę administracyjną w wysokości 700 zł. od osoby, która posiada jedynie nieruchomość, w której sama mieszka, a ruchomości podlegających zajęciu żadnych nie posiada.

Odpowiedź: Wobec tego, że nie może być tu zastosowany sekwestr dochodów z majątku nieruchomego, więc jedynie można tu wyegzekwować tą należność przez wystawienie nieruchomości na licytację — co jest możliwe tylko na drodze sądowej.

2. *Pytanie:* Urząd gminy Ostrów Kaliski zapytuje:

1) czy wójt gminy może być wybranym na członka dozoru szkolnego przez zebranie gminne,

2) czy wójt może być wybrany jako członek dozoru przez tenże dozór na przewodniczącego dozoru,

3) czy Rada Szkolna Powiatowa może zmusić wójta do zrzeczenia się członkostwa w dozorze szkolnym.

Odpowiedź: Wszystkie przepisy dotyczące organizacji dozorów szkolnych zebrane są w Przepisach Tymczasowych o szkołach elementarnych w Król. Polskiem z dnia 10 sierpnia 1917 r. (Dzien. Urzęd. Dep. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. Nr. 1), a potwierdzonych przez art. 7 ustawy z dnia 4. VI. 1920 r. o tymczas. ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P., Nr. 50, poz. 304).

1) art. 43, pkt. a 2) powyższych przepisów przewiduje dla zebrania gminnego prawo wyboru 1 członka dozoru z pośród mieszkańców gminy, bez żadnych zastrzeżeń, a więc może być wybrany również i wójt.

2) art. 56 Przepisów tymcz. stwierdza, że dozór szkolny wybiera przewodniczącego ze swego grona i może nim być każdy członek dozoru, za wyjątkiem czynnych nauczycieli, pracujących w danej gminie.

3) Rada szkolna powiatowa na podstawie art. 34 ust. drugi pkt. 2, zatwierdza wybory na członków dozoru; dokonywany przez dozór wybór przewodniczącego i zastępcy nie ulega zatwierdzeniu i niema podstawy prawnej do zmuszenia kogokolwiek również i wójta do zrzeczenia się godności przewodniczącego dozoru.

3. *Pytanie:* Urząd gminy Bejsce, powiatu Pińczowskiego zapytuje:

czy ze względu na treść okólnika Ministr. Spr. Wewnętrznych z dn. 26. XI. 1926 r. Nr. III — SS. 922/26 w sprawie dodatków komunalnych, z którego wynika, że uchwała o wprowadzeniu dodatku nie wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej — gmina obecnie może wypłacić ten dodatek od 1. VII. 1925 r., czy też, jak uznał Wydział Powiatowy za czas od 1. I. 1927 r.

Odpowiedź: Sprawa ta nie jest unormowana, i urząd gminy, opierając się na uchwale Rady Gminnej, winien złożyć odwołanie do Wojewody w sprawie skreślenia powyższej pozycji w budżecie gminy i w ten sposób może spowodować zasadnicze wyjaśnienie powyższej sprawy przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

4. *Pytanie:* Urząd gminy Dobiesławice, powiatu Pińczowskiego zapytuje:

kto winian pokryć koszty leczenia za czas od 13. II. do 15. III. 1927 r. za żonę wyrobnika, który nie może sam tych kosztów pokryć, czy gmina gdzie zamieszkuje on, czy gmina jej przynależności; w żadnej gminie przed odesłaniem do szpitala, roku nie mieszkała.

Odpowiedź: o ile mąż kosztów leczenia pokryć nie jest w stanie, winna je pokryć bądź gmina rocznego zamieszkania, bądź powiatowy zw. komunalny, na terenie którego to powiatu, 1) zaszła potrzeba leczenia, 2) stwierdzono ostatnie zamieszkanie chorej. (podstawa prawna art. 1 i 2 ustawy z dnia 29. III. 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 36, p. 214).

5. *Pytanie:* Urz. gm. Wielick zapytuje:

1) czy Wydział Powiatowy miał prawo po upływie 2 tygodni na podstawie art. 37, rozp. Kom. Gen. Z. W. z 26. IX. 1919 r. (Dz. Urz. Zrz. G. Z. W. Nr. 21) uchylić uchwałę rady gminnej o zaniechaniu potrąceń pracownikom gminnym zaliczkowo pobranych nadwyżek, powstałych wskutek obniżenia przez Województwo grup uposażenia w statucie etatów;

2) jaki szczebel należy się:

a) pisarzowi gm., który ma 18 lat 8 mies. służby państwowej, samorządowej i zawodowej w państwach zabor.

czych, od 13. VI. 1922 do 1. III. 1924 r. był urzędnikiem kolejowym, zaś od marca 1924 r. jest pisarzem gminnym, najpierw w gm. Rudniki do 16. IV. 1925 w grupie IX, zaś od tego czasu (na skutek decyzji Województwa w sprawie statutu etatów) w grupie X, zmienionej następnie przez Województwo na grupę IX z zastrzeżeniem szczebla „a” w tejże grupie,

b) pomocnikowi pisarza, który ma za sobą 6 lat pracy samorządowej polskiej przed wstąpieniem na służbę do gm. Wielick, w tej zaś gminie pozostaje od 10. VII. 1924 r., najpierw w grupie XI, od 1. I. do 1. IX. 1926 r. w grupie XII, zaś od 1. IX. 1926 r. (w drodze § 19 rozp. Prez. Rzpl. z 30. XII. 1924 r.) w grupie XI (przyczem Wojew., podobnie jak w stosunku do pisarza, zastrzegło szczebel „a”),

c) kanceliście, który był pomocn. pis. w gm. Siedliszcze i Nowy Dwór od 1. X. 1919 r. do 1. XII. 1921 r., zaś od 1. XII. 1921 r. w gm. Wielick i to do 1. I. 1926 r. w grupie XI, potem do 1. VII. 1926 r. w grupie XII, do 1. IX. 1926 r. w XIII, zaś od 1. IX. 1926 r. w grupie XII (na podstawie art. 19 — z zastrzeżeniem przez Wojew. szczebla „a”).

Odpowiedź: 1) Jeżeli stanąć na stanowisku, że pobory pracowników miały być ustalone w dn. 1 lipca 1925 r. i po tym dniu miały być wypłacane aż do czasu zatwierdzenia statutu etatów stanowisk służbowych zaliczkowo, to w konsekwencji powinna być zwrócona przez pracowników nadwyżka, o ile wedle zatwierdzonego statutu należą się pracownikom grupy niższe, aniżeli te, wedle których wypłacano im pobory zaliczkowo. Uchwała o zaniechaniu ściągnięcia z pracowników tej nadwyżki — bez innej wyrażnej ku temu podstawy — sprzeciwia się przepisom ustawowym i jako taka może być uchylona w każdym czasie. O ile jednakże budżet gminy na to pozwala (t. j. o ile jest w nim stosowna pozycja na remuneracje), można pracownikom przyznać odpowiednie remuneracje (np. za stałą pracę w godzinach pozaurzędowych) i temi remuneracjami skompensować należne od nich zwroty.

2) Należy przedewszystkiem zaznaczyć, że zastrzeżenie Województwa co do szczebla „a” przy zatwierdzeniu uchwały rady gminnej, o przyznaniu pracownikom na podstawie § 19 grupy wyższej, niż na to zezwala statut etatów, nie może mieć znaczenia prawnego, ponieważ Województwo może decydować jedynie co do grupy uposażenia, szczebel zaś ustala się pracownikowi automatycznie w ramach obowiązujących w tym względzie przepisów. Wobec tego należy się:

a) pisarzowi gm. — szczebel „c” od 1. I. 1927 r. W całości liczy się czas od 1. I. 1924 r., z czasu zaś służby poprzedniej (6 pełnych trzechleci) — 3 lata;

b) pomocnikowi pisarza — szczebel „b” od 1 lipca 1926 r. W całości należy liczyć czas służby od 1. VII. 1924 r. z dodaniem 1 roku za czas służby poprzedniej (2 pełne trzechlecia po 6 mies.). Jeżeli jednak ta poprzednia służba samorządowa pełniona była na takim samym, jak obecnie, lub wyższym stanowisku, to tych 6 lat mogłoby być zaliczonych w całości; wtedy oczywiście należałby się od 1 lipca 1927 r. szczebel „d”;

c) kanceliście — szczebel „c” od 1 lipca 1925 r., o ile oczywiście rada gminna potraktuje służbę poprzednią za

równorzędną z obecną służbą w gminie (co będzie zupełnie słuszne).

6. *Pytanie:* Urząd gminy Dmochy - Glinki zapytuje, czy obowiązek pokrycia kosztów kuracyjnych za czas od 1. I. 1926 r. za osobę, która w szpitalu pozostaje od r. 1923 do chwili obecnej, nie spada na gminę, w której znajduje się szpital, a to z uwagi na przepis art. 1 ustawy z dn. 29. III. 1926 r. (Dz. Ust. Nr. 36. poz. 214).

Odpowiedź: Art. 1 przytoczonej w pytaniu ustawy wkłada obowiązek pokrywania kosztów leczenia, począwszy od 1. I. 1926 r., na gminy, w których leczeni w trzechleciu, poprzedzającym przyjęcie do szpitala, ostatnio zamieszkiwali nieprzerwanie przynajmniej przez 1 rok. Wobec tego jest jasnym, że na gminę, w której znajduje się szpital, nie może spaść ten obowiązek w stosunku do chorych w szpitalu, jeżeli oni w trzechleciu przed przyjęciem do szpitala nie mieszkali nieprzerwanie w tej gminie co najmniej przez 1 rok.

7. *Pytanie:* Urząd Gminy Filipowice, powiatu Pińczowskiego zapytuje:

1) kto winien pokryć koszt leczenia za wyrobnicę, zajęta w małym gospodarstwie rolnym, przez 3 lata tam zatrudnioną, czy właściciele majątku, czy gmina zamieszkania,

2) w jakim stadium znajduje się sprawa projektu ustawy o godłach i pieczęciach,

3) czy możliwe jest pobieranie częściowych zwrotów kosztów w postaci opłat od dokonanego zgłoszenia o wydanie zezwolenia na budowę, zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 715).

Odpowiedź: 1) obowiązek ten ciąży we właścicielach majątku, a to na podstawie art. 565 rozdz. IX (o najmie usług i wzajemnych obowiązkach panów i sług) ustawy z dn. 24 maja 1860 r. o sądach wiejskich w Królestwie Polskim (Dzien. Urz. Król. Pol. L. VII, 215) — p. uwagi do art. 1780 kodeksu cywiln. Król. Polskiego wydanie Tow. Prawniczego w Warszawie z r. 1914.

2) projekt Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie godła i pieczęci został w połowie czerwca b. r. uchwalony przez Radę Ministrów i po podpisaniu go przez Prezydenta, będzie ogłoszony w Dzienniku Ustaw w lipcu b. r.,

3) ani gmina, ani wójt osobiście nie mogą pobierać z tego tytułu jakichkolwiek opłat, jako częściowego zwrotu kosztów, albowiem w myśl art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. czynności te winien spełniać wójt „bezpłatnie”.

8. *Pytanie:* Urząd gminy Bienica, pow. Mołodeczańskiego, zapytuje, czy zapadł już wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawie zaskarżonego zarządzenia Min. Spraw Wewn. (z dn. 14. I. 1926 r. L. SZ. 5942 i z dn. 14. VII. 1926 r. L. S.Z. 1769) o potrąceniu pracownikom komunalnym $4\frac{1}{2}$ — 6% pborów?

Odpowiedź: Najwyższy Trybunał Adm. uchylił wymienione w pytaniu zarządzenie Min. Spraw Wewn., jako niezgodne z ustawą. Naskutek tego wyroku Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dn. 10. V. 1927 r. L. S. S. 2450 zniósło poprzednie swe zarządzenie, nadmienając, że potrącone kwoty należy zwrócić pracownikom samorządowym,

9. *Odpowiedź:* Urzędowi gminy Gradzanowo:

Gmina nie ma obowiązku pokrywania kosztów opieki społ. za przynależnych do niej — za czas przed dniem wejścia w życie ustawy o opiece społecznej. Zarządzenie wydziału pow., aby gmina pokryła te koszty z sum

przeznaczonych w budżecie na pokrycie kosztów leczenia, nie ma podstawy prawnej. Należy się w tej sprawie odwołać do Urzędu Wojewódzkiego, przyczem motywów dostarczyć mogą nasze wyjaśnienia w tej sprawie, zamieszczone w N-rze 5 z r. 1926. *H. i P.*

Komunikat Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

Zarząd Zrzeszenia Samorządów Powiatowych, rozesłał następujący komunikat w sprawie zakupów węgla przez wydziały powiatowe i magistraty:

Mając w pamięci trudności roku ubiegłego przy zaopatrzeniu Związków Komunalnych w węgiel, Zrzeszenie Samorządów Powiatowych, pragnąc zaoszczędzić swym odbiorcom tych trudności i możliwych strat, przystąpiło w bieżącym roku do dostawy węgla już w lecie.

Zaznaczamy przytem, że tylko zamówienia dokonane w letnich miesiącach gwarantują terminową wysyłkę i niską cenę węgla, bowiem na jesieni i w zimie, gdy wszyscy jednocześnie potrzebują węgla, koleje zaś mają do przewozu sezonowe produkty rolne, nie są w stanie podołać zapotrzebowaniom na wagony, przez co siłą rzeczy kopalnie nie mogą zleceń swych odbiorców w terminie wykonać.

Biorąc pod uwagę możliwe trudności finansowe Związków Komunalnych w tym czasie, Zrzeszenie w porozumieniu z Polskim Bankiem Komunalnym przyjmuje na pokrycie należności za zamówiony węgiel weksle z ter-

minem płatności trzymiesięcznym z prawem prolongaty tych weksli w razie niemożności wykupienia w terminie na dalsze trzy miesiące.

Koszty dyskonta weksli liczymy w/g stopy Polskiego Banku Komunalnego, wynoszącej obecnie 13% w stosunku rocznym.

Weksle prosimy przysyłać wypełnione tylko sumą i zaopatrzyć pieczęcią i podpisami Pana Przewodniczącego i Członka Wydziału Powiatowego. — resztę wypełnimy sami.

Obecna cena węgla górnośląskiego w najwyższym gatunku wynosi:

Za węgiel grubo, Kostka I i II i Orzech Ia, Zł. 32.60.
Za jedną tonnę (1000 kg.) loco kopalnia.

Do ceny powyższej dolicza się 10 groszy od tonny na koszty manipulacyjne.

Przy regulacji gotówką ustępujemy 5% skonta.

W nadziei, że Związki Komunalne docenią należycie pomoc Zrzeszenia i własny interes we wczesnym zamawianiu węgla, oczekujemy łaskawych zleceń.

Wydawnictwa nadesłane

ROCZNIK STATYSTYCZNY WARSZAWY ZA 1925 R.

Nakładem Magistratu st. m. Warszawy wydany został obszerny rocznik statystyczny za 1925 r. obejmujący w cyfrach wszystkie niemal dziedziny życia stolicy. Wydawnictwo w rozmiarze 252 str. wypełnione zostało wyłącznie tablicami statystycznymi.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU M. ST. WARSZAWY ZA LAT 1924 — 1925.

Po sprawozdaniu za lata 1918 — 1923 Magistrat wydał obszernie sprawozdanie za okres dwu lat następnych. Sprawozdanie składa się z dwu części: I — zarząd główny i finanse miasta, II — sprawozdanie według działów gospodarki miejskiej. Całość obejmuje 476 str. druku.

„SMORZĄD MIEJSKI”.

Dwie wstępne prace organu Związku Miast Polskich, miesięcznika „Samorząd Miejski” za m. czerwiec, poświęcone są doniosłemu i skomplikowanemu zagadnieniu statystyki miejskiej. Pierwsza wyczerpująca praca p. t. „Statystyka miejska” pióra dr. J. Piekalkiewicza, stanowi skrót artykułu, umieszczonego w zeszytu 1-ym z 1927 r. „Kwartalnika Statystycznego”.

W następnej pracy p. Fr. Piltz analizuje „Zasady statystyki majątku Komunalnego”.

Dr. A. Gross stawia zagadnienie: Czy rozporządzenie Polskiej Komisji Likwidacyjnej o wprowadzeniu kurji powszechnej do ordynacji wyborczej gmin galicyjskich obowiązuje także w Galicji wschodniej, czy też tylko obowiązuje w Galicji Zachodniej?

W dziale kroniki z życia miast polskich zwracają m. in. uwagę: artykuł redakcyjny poświęcony sprawie sporządzenia planów regulacyjnych; wspomnienie pośmiertne o zmarłym w dn. 14 maja r. b. burmistrzu m. Cieszyna, ś. p. dr. Janie Miechejdzie, wnioski uchwalone na VI-ym Zjeździe lekarzy i działaczy sanitarnych miejskich odbytym w Łodzi w dniach 24 — 26.IV r. b.; tekst szczegółowo unotywowanego memorjału Zarządu Związku Miast Polskich do p. Ministra Skarbu w sprawie inwestycji w miastach, wymagających znacznych wkładów.

Kronikę zagraniczną wypełnia przedstawienie ustroju miejskiego w Szwajcarii.

Uzupełniają treść czerwcowego zeszytu „Samorządu Miejskiego” stale działy redakcyjne: sprawozdania z książek i czasopism, komunikaty i dział pośrednictwa pracy.

Bezpłatny dodatek do omawianego zeszytu „Samorządu Miejskiego” stanowi obszerna bibliografia zagraniczna. (Tłomaczenie wydawnictwa Międzynarodowego Związku Miast p. t. „Tablettes Documentaires Municipales”).

Wydział Powiat. Sejmiku Jędrzejowskiego

ogłasza

KONKURS

na

- 1) stanowisko naczelnego lekarza sanitarnego i
- 2) na stanowisko lekarza weterynarji — obywatela z siedzibą w Jędrzejowie.

Uposażenie pod 1 według VI grupy plac urzędników państwowych plus 15% dodatku komunalnego, pod 2 w/g VIII grupy plac urzędników państwowych.

Do podania o nadanie posady dołączyć należy:

- 1) własnoręcznie napisany życiorys,
- 2) dowód ukończenia studjów,
- 3) dowód obywatelstwa polskiego.

Podania należy składać do dnia 1 lipca b. r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta:

wz. (—) Józ. Gierczak

Wydział Powiatowy w Toruniu

ogłasza niniejszem

KONKURS

na stanowisko **naczelnego sekretarza Wydziału Powiatowego.**

Kandydaci winni do podań skierowanych do Wydziału Powiatowego w Toruniu dołączyć następujące dowody:

- a) świadectwo urodzenia,
- b) świadectwo obywatelstwa polskiego,
- c) świadectwo ukończenia uniwersytetu, szkół, równorzędnych lub szkoły średniej, i trzyletniej praktyki samorządowej
- d) świadectwo lekarza urzędowego, stwierdzające zdolność petenta do służby samorządowej,
- e) świadectwo moralności,
- f) życiorys i referencje.

Posada może być objęta zaraz lub najpóźniej od 1 września br.

Do stanowiska przywiązane są pobory grupy VIII—VII i 15% dodatek komunalny.

Podania należy wnosić do 1 lipca 1927 r.

Toruń, dnia 15 czerwca 1927 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Dr. Bogocz
Starosta.

**Wydział Powiatowy w Łowiczu
woj. Warszawskie**

ogłasza

KONKURS

na posadę **drogomistrza.**

Do posady przywiązane są pobory XI kat. urzędników państwowych.

Od kandydatów reflektujących na powyższe stanowisko wymagane jest ukończenie 7 kl. szkoły powszechnej oraz kilkoletnia praktyka przy budowie i konserwacji dróg.

Posada do objęcia od 1-go sierpnia r. b. Oferty nie uwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
STAROSTA:

(podpis nieczytelny).

Wydział Powiatowy w Wierzbniku

poszukuje

przysięgłego geometry, któryby osiadł na stałe w powiecie łżeckim celem przeprowadzenia prac z dziedziny komasacji.

W pierwszym roku otrzyma od Wydziału Powiatowego subwencję, której wysokość pozostaje do omówienia.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) S. Konopacki.

czas. 13458 / 9 / 36

FIRMA EGZYSTUJE OD ROKU 1900.

ROBOTY ZIEMNE

DROGI BITE

ULICE MIEJSKIE

KOLEJKI

A. PRZYBYLSKI, BIURO TECHNICZNE

Marszałkowska № 22

— TELEFONY: Nr. 55-15 i 68-30. —

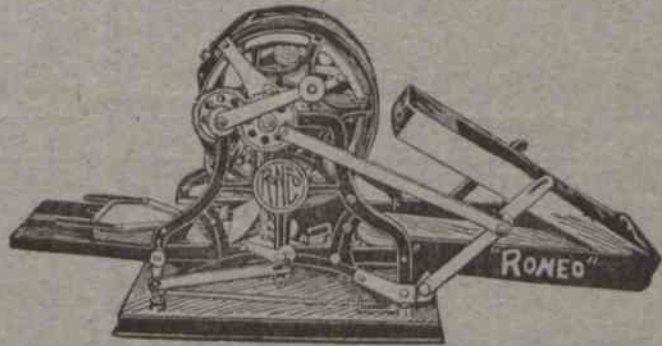
Niezbędne dla Sejmików, Magistratów, Gmin
i Biur Handlowych

POWIELACZE i BIUROWE DRUKARKI

RONEO

Żądajcie opisów!

Żądajcie wyjaśnień!

TOW. **BLOCK-BRUN**, SP. AKC.
WARSZAWA, HOTEL BRISTOL

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW, LWÓW, ŁÓDŹ, POZNAŃ, WILNO, GDAŃSK.

BALTIK

WIRÓWKI NA ŁOŻYSKACH KULKOWYCH

Łożyska kulkowe ostatni wyraz techniki -- opatentowane i nie mogą być stosowane przy żadnych innych wirówkach. Dzięki tym łożyskom osiąga się idealny chód i oliwienie tylko raz na rok.

30-letnia gwarancja używalności.

Warszawa, ul. Krak.-Przedmieście 6

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich